

قىزىل صحىفه نر

آذربايجان خالقى نين مىلى آزادلىق يولوندا موبارىزه سى
تارىخىندن

مىر جعفر پيشه ورى

آذربايجان دموكرات فىرقه سى مركزى كومىته سىنين صدرى و
آذربايجان مىلى حوكومتى نين باش وزىرى

تبرىز علميه مطبعه سى 1324.- 1946

دوردونجو بؤلوم

(دورد بؤلومده حاضىرلايان: آچىق سوز)

دوردونجو بۆلومونون ديزيني

(دورد بۆلومده حاضيرلايان: آچيق سۆز)

خالق قايعيسي ايشيميزده بيرينجي يئر توتمايدير

بارا دئيل بؤيوك خيانتين كيچيك تظاهوراتينداندير

عزيز هموطنلر!

بولودلار چكيلير فضالار ايشيقلانير

قارداش قاني توكولمهسين

مجلس ميلي تشكيلي موناسيبتيله

آذربايجان هئيات ميلي نومائندهلرين مركزين نومائندهسي آغايي بيات ايله مولاقات و موذاكيرهلري

مركزي حوكومت نومائندهسي ايله آپاريلان دائيشيقلار حاقيندا

آذربايجان مجلس موسيسان ميلي سى نين بيانيه سي آذربايجان ميلتينه و عموم ايران خالقينا!

مجلس ميليميز دن نه گوزله نيلير

آذربايجان مجلس ميلي سينده

آذربايجان ميلي دولتى نين تركيبي

آذربايجان ملي حكومتينين پروقرامى

آذربايجان ميلي دولتى نين اعلاميه سي

آذربايجان مجلسي ميلي سى نين داخيلي نظامنامه سي

آذربايجانين داخيلي دولت رييسي ايله تبريز پادگانى رمانده ي آراسينداكى قرار دادين متنى

تبريز پادگانى اوز اسلحه سيني يئره قويدو

۳- جو لشگر سربازلارینین قاچماغی و موتواری اولماغی

دونن گنجهکی آتیشمالار

آذربایجان ماعاریف وزیرینین امریهسی نؤمره 1

تبریزده آذربایجان دؤولت دارولفونونو تشکیلی حقینده آذربایجان میلی حؤکومتینین قراری

دیل حقینده آذربایجان میلی حؤکومتینین قراری

ینتیم و صاحبسیز اوشاقلارین تربیهسی حقینده آذربایجان میلی حؤکومتینین قراری

آذربایجان میلی مجلسینین ویلایتلر، ماحاللار و بؤلوک انجومنلری

سئچگیسی خصوصوندا 13 نؤمره لی قراری

آذربایجان میلی مجلسینین بلدییه سئچگیسی خصوصونداکی 14 نؤمره لی قراری

آذربایجان میلی حؤکومتینین قراری

مجلس میلی میزین ریاست هئیاتینه

مجلس موسیسان و قانون اساسی حاقیندا مجلس میلی نین تصویب ائتدیگی قانون لایحه سی

خالق قايغيسي ايشيميزده بيرينجي يئر توتمايدير

ايشين سريغ و برق آسا بير صورتده پيشرفتي فيرقه رهبرلرينين باشلاريني ائله قاتميشدير كي، اونلار بعضي يئرلرده اساس وظيفه لري اولان خالق قايغيسيني ده يادلاريندان چيخارماغا مجبور اولموشلار. ژاندارملارين جاهيلانه حرڪتلرينين گوزلنيلمهين بير شكيلده آرتماسي دا قوز بالايي قوز اولوب فيرقه افكار عوموميسيني تاماميله اوز طبيعي يولوندان كنارا چكمكده دير.

بو ناخوشلوق هرگيز فيرقه ميزين خنيرينه دنيلدير. ائلين قئدينه قالب اونون گوندليك احتياجيني دوشونمهين سياسي ايشچي هنج واخت خالقا رهبرليك انده بيلمز. ائله رهبرليك ائدن فيرقه عوضولري گرگ هنج بير زمان بو حقيقتي ياددان چيخارماسينلار. ائلين داباني قيزيشيب آجلىق، سوسوزلوق، ايستي، سويوق دوشونمهن ايرملي گندير. بير آن اول اوز مقصدينه يتيشمك ايستير. او آرتيق آيري مخصوصن آني احتياجلار باره سينده دوشونه بيلمير. يوروش اخيردا اونو يوروب مأيوس انده بيلر. اونا گوره رهبرلر بو خطردين غفلت انتمه موليديرلر. خالقين چورگي، آساييشي و امنيتي باره سيند دوشونمك اونلارين بورجودور. چونكي اونلار خالقين باشي حساب اولونورلار.

ان آغير، ان موشكول، ان جيدي موباريزه زامانيندا بئله فيرقه باشچيلاري اوزلرينين بو بويوك وظيفه لريندن غفلت انده بيلمزلر. ائل اولسون كي، اوز مقصدينه چاتماق اوچون قاني ايستي اولدوغو حالدا بير شئي فدا ائتسين. ولي موباريزه يونگوللشديكن سونرا او آني و گوندليك احتياجلاريني دوشونه جك، اونون رفع انديلمه سيني باشچيلاردان طلب انده جكدير.

يئرلرده خالقين موقددراتيني ائله آلان فيرقه چيلر ده گوزلريني آچيب بو حقيقتي اولدوغو كيمي گورمه لي و اونا موناسيب تدبيرلر دوشونمه ليديرلر.

دوغرودور فيرقه كند قبياميني ايداره ائتمير. دوغرودور فيرقه نين يئرلي باشچيلارينا دولت ايدارلرينين ايشلريني اوز عؤده لرينه گوتورمك قاداغان انديلميشدير. بونولا بئله باش وئرن بوتون حاديه لره فيرقه قاباغيندا باشچيلاريميز جاواب وئرمه ليديرلر. فيرقه رهبرلري گرگ وار قوه لري ايله چاليشيب اينه سلاح آلان كندليني اوز يولوندان چيخيب امنيتي خلدلار انتمكدن ساحلا سينلار. اونو تبليغ انتمك و باشا سالمق واسيطه سي ايل، پيس ايش گورمك، خالقين مال و جانينا تجاوز ائلمك فيكريندن چكيندير سينلر.

تيجارت مساله سي بيزيم اوچون حيات و مومات مساله سيدير. فيرقه ميز هنج واخت تيجارت يوللاريني كسيلمه سي يا تئلئقراف و پوست رابيطه لر نين قيريلماسينا طرفدار دنيلدير. يئرلي فيرقه باشچيلاري بو سياستي هرگيز پوزماياجقلار.

دوغرودور آذربايجاندا بوغدا، اون، ات و ياغ كيمي ضروري شئيلرين چيخارديلماسينا بيز ده طرفداريق. بو آذربايجان اوچون حياتي بير مؤوضوعودور. ايشيسيزليك و علاجسيزليقدان شهرلريميزي ترك انديب گنتمگه مجبور اولان خالقي بير ده قحطليك و باهاليق ايله فلاكته سالمق اولماز. لئكن بو ساده و طبيعي تدبيره عوموميت وئرمك غلط بير ايشدير.

مثلا بادام، پارچا، خوشكبار، شوشه و ساير تيجارت ماللار نين قاباغيني كسمك اولماز و بونا يول وئريلمه موليدير. تيجارت اولماسا خالق داها فنا بير حالا دوشر. برعكس بيز گرگ چاليشاق شهرلريميزه پول گلسين، ائلين زحمت و رنجي سايه سينده توليد اولان تيجارت ماللاريميزا گننيز بازارلار تاپيلسين. بيز بونون خيلافينا رفتار ائدن جاهيل آدمالاري فيرقه رهبرليگي كي، سهلدير فيرقه عوضولوگونه ده لاييق گورموروك.

"نم منه كور دندي، هر يئننه وور دندي" ايله ايش كئچمز. باشچي گرگ اوز گوردويو ايشين عاقبيتيني و نتيجه سيني دوشونسون. يا اكر اوزونو دوشونمگه و تصميم توتماغا قادير گورمورسه اوزوندن يوخاري اولان مركزي كوميته دن سوروشسون. ايندي فيرقه ميز بير ميلته رهبرليك ائدير. اونا هر بير ايشدن اول دمير كيمي اينتظام لازيمدير. فيرقه دستورونو پوزانلار ايله آمانسيز بير صورتده رفتار انديلمه ليدير.

تشكيلاتيميز واحيد بير اينسان كيمي حرڪت انديب واحيد بير يول ايله گنتمه ليدير. باشلي باشينا اول بيلمز.

خالقین مال و جانینا تجاوز ائتمک اولماز.

فیرقهنین امر و قراری اولمادان هنج بیر تازا ایشه ال وورماق یاراماز.

بوینو یوغولوق. بد مستلیک و سایر آچاق حرکتلره ایمكان وئرله بیلمز. خالق قایغیسی دئدیگیمیز سؤزون معناسی بودور.

میر جعفر پیشه‌وری

("آذربایجان" شماره 70، آذر 13، دنکابر 4)

بارا دئییل بوئوک خیانتین کیچیک تظاهوراتینداندیر

یئکشنبه گونو آخشام گۆی مجید یانیندا قورولان قانلی صحنه‌نی بعضیلری بارا حساب ائدیبلر کی، بو فاجیعه نی وجودا گتیرنلر اؤز جانلارینین قورخوسوندا آتش آچماغا امر وئرمیشلر.

بو دوغرو دئییلدیر. تئهران رادیوسونون اخبارینا قولاق آسانلار بیلیرلر کی، نئچه دفعه سرلشگر ارفعین ایشاره‌سیله مرموز و خیائانه فرمانلار وئرلمیشدیر. هاما گون ناهار چاغی تکرار ائدیلن صریح و آشکار فرمانی دا رادیو خبرلرینی ائشیدنلر قطع اونوتمامیشلار. بو خبر موسقیمن آتش فرمانی اولدوغو دا بللیدیر. بو فرمان ایله آخشام ایتیفاق دوشن حادیثه نین موسقیم رابیطه سی واردیر. بیناون علئیه آذربایجانین امنیتی و آسایشینی ایخلال ائتمک اوچون چکیلن خیائانه نقشه‌ده بو عملی بیر باشلانغیچ حساب ائتمک اولار.

حادیثه ایتیفاق دوشن زمان شخصی لیباس گئینیب شاه حوسئین دسته‌سینی ایداره ائدن افسرلر ده خالقین نظریندن مخفی قالمامیشدیر.

ورهرام ایله درخشانی بو واسیطه ایله شهره آشوب سالماق و آزادیخاهلاری تهدید ائتمک اوچون بیر اوخ ایله ایکی نیشان وورماق ایسته‌میشلر. ولی اونلار او قدر جاهیل، او قدر دوشونجه‌سیز، او قدر نالاییق آداملار دیرلر کی، محیط و زمان و مکانی ابدن آنلاماغا نایل اولما بیلیرلر.

بیز واختیندا سرهنگ همایون و باشقا ژاندارم رییسلرینه شفاهن و کتب تذکور وئریشیک کی، سیزین باشلادیغیز سییاست خطرناکیدیر. کندلینی سویوب، اوزوب، داغیتماق خئیریه تمام اولماز. قارداش قانی تۆکمک زمینه‌سی حاضیرلامایین.

اونلار انله فیکر اندیردیلر کی، بیز قورخوروق یا اونلار ایله عداوتیمیز واردیر. اونا گۆره کور توتدوغونو بوراخماز مثلئ مویبیینجه اؤز وحشیانه حرکتلرینی داها دا شیددتلندیرمک و خالقی فیشار آلتیندا قویماغی بیزیم بی طرفانه نصیحتلریمیزی قبول ائتمگه ترجیح وئریدیلر. بو سببه کندلی جانا دویوب آباغا قالدی و ژاندارم بساتینی ساده بیر تکان ایله بوتون آذربایجان کندلریندن سوپوروب ائشیکه تۆکمکه اؤزونو اونون ظولم و اسارتیندن نیجات وئرمله موقوف اولدو.

ورهرام ایله سررتیب درخشانی ده ظن اولونور سرهنگ همایون یولو ایله گئتمک ایستیرلر وایلا سیلاحسیز ساده و بی‌آلایش اهالینی موسلسله باغلاماغین معناسی یوخدور.

اگر مرکزی حؤکومت بو کیمی آچاق و خیائانه سییاستلره خاتمه وئرمر ایسه ایش چوخ پیس یئره چکه بیلر. بو صورتده تمام مسؤلیت اونلارین عؤده‌سینه‌دیر.

اطرافدان آلدیغیمیز معلوماتا گۆره شهر اؤز حوقوقونو مودافیعه ائتمک اوچون قیام ائدن فدایی دستهلری طرفیندن شدید بیر صورتده موحاصره حالیندایدیر. ساده بیر آتش بوئوک بیر حادیثه وجودا گتیره بیلر. فیرقه‌میز خالق ایله یاخیندان تماسدا اولدوغو اوچون اونون روحیه‌سینه کامیلن آشینایدیر. اونا گۆره اود ایله اوینایانلاری خبردار ائدیبلر اونلارا باشلادیقلاری اوینون خطرینی آنلاماغی اؤزونه وظیفه بیلیر.

يئكشنبه گونونون گنجھسي بير گوناھسيز آذربايجانلي اولدورولوب 11 نفر ايسه يارالانميشدير. ورھرام ايله درخشاني مستقيم بو جينايتھ خالق محكمهسي قاباغيندا جاواب وئرھجكلر. ايندي آذربايجان خالقينين دوشونن باشي و موقتيدير ميلي حوكومتي واردير. اونون قانيني بو آسانليق ايله توكمك اولماز.

راديو واسيطهسي ايله آتش فرماني وئرن تئھران و اونو آذربايجاندا ايجرا اندن يالانچي پهلوانلار اوز تكليفلريني آنلاسينلار. خالق اينتيقام چكمكدن صرفنظر انده بيلمز. تبريزده 17 آذر ياراتماق اولماز. ايندي آذربايجان خالقي آياق اوستهدير، اونو ديزه چوكدورمگه وادار انتمك ايستمين اوغلانلارين آنالاري آغلار قالار. آذربايجانلي اوز حاقيني اوزونون عزم و ايرادهسي سايهسينده آميش اوز ميلي حوكومتيني ووجودا كتيرميشدير.

تئھران اگر بو رشيد و قھرمان ميلتي ارفعلر، درخشانيلر، ورھراملارين هوا و هوسلرينه قوربان وئرھمك ايسترسه بويورسون "بو گوي بو دا مئيدان".

مير جعفر پيشهوري

("آذربايجان" شوماره 71، آذر 14، دنكابر 5)

عزيز هموطنلر!

بيلديگينيز كيمي آذربايجان خالقي اوز احتياجاتي نين تاميني اوچون آذربايجاندا ارزاق، اغذيه (بوغدا، ياغ و ساير خاروبار) و زيندگانليق مابئحتاجي نين سودورون مومانيعت اندير.

ھنياتي ميلي يھ وئريلن راپورتلارا گوره بعضي اشخاص حئي مال اولتيجاره و خوشكبار و ساير اجناسين سودوروندا دا مومانيعت انديب مال اولتيجاره صاحيبلريني زحمتھ ساليرلار. بونا گوره ھنياتي ميلي يھ آذربايجان اعلان اندير كي،

1- فعلم آذربايجاندا آشاغيدا يازيلان ارزاقدان سيواي هر جينس و مال اولتيجاره نين گوندريلمهسي آزاد دير و ھنچ كس اونلارين گنتمه ايشيني مانع اولماغا حاقلي دنئيلدير.

گوندريلمهسي ممنوع اولان ارزاق و اجناس فعلم بونلاردير:

غله (بوغدا، آرپا، اون) ياغ، كرھ، پنيير، يومورتا، تويوق، ات، قويون، قارمال.

2- آذربايجانين داخيلينده ارزاق و خاروبار و مال اولتيجاره نين حمل و نقل كوليتمن آزاد دير. كندلردن شھرلره حمل اولونان هر شئي آزاد دير و حملينه مانع اولانلار تعقيب اولوناجاقلار.

3- شھرلرده و كندلرده خالقين موريدي احتياجي اولان خاروبار و اغذيه و اجناسي احتيکار اندنلر آذربايجان خالقينين دشمني سايبليب شديدن تعقيب و موجازات اولوناجاقلار. هر كس هر عونوان ايله بو دستورون خيلافيقا اقدام انده، ھنياتي ميلي طرفيندن تعقيب و شديدن تنبئھ و موجازات اولوناجاقدير.

آذربايجان ھنياتي ميلي ريسي- حاجي ميرزه علي شبوستري

1324 جو ايل، آذر، نؤمره 5

("آذربايجان" شوماره 70، آذر 13، دنكابر 4)

بولودلار چكيليير فضالار ايشيقلانير

خالقimizين قليبندن قالخان شوعارلاريميز دونيادا بومب كيمي گورولدادي. بوتون اولكله رين رادبولاري بيري- بيريندن آلدقلا ري خبري جورجور تفسير و تعبير ايله اينتيشار و نريب بشريتني افكاريني وطنيميزه معطوف ائتمكله فضاني قارائليق و اييهام بولودلاري ايله بير صورته مستور ائندي كي، دونيانين بويوك دؤولتلي بئله هيچانا گليب رسمي يادداشلاري ايله يئكدىگرينه موراجيبت ائتمكله مسالهنى آيدنلاشديرماق مجبوريتينده قالديلار.

البته، بو ايشده تنهران ايرتيجاعي مطبوعاتي و زور ايله ايش باشينا كئچن قوجاليب ايريميش ايرتيجاع هئيكلي، يعني صدرولاشراف كابينهسي، اتي، قاني، ايليكي و سوموكلي بيگانهلرين مالي اولان سرلشكر ارفع و اونون اعوان- انصاري بويوك رول اوينايديلار. فاشيزم و ايرتيجاع روجو ايله تربيت ائندلميش ائقارا رادبوسو و همچنين ايران ايرتيجاعي نين اينانيلميش كؤمگي حساب ائدين لوندون اينسپكتورلاري ايسه اولارين دييرمانلارينا سو توكمكله دونيا افكار عومومي سيني ايغفال ائتمك، خالقimiz ياراشمايان ايفتيرالار ايله توهمنلنديرماق مووقت نايل اولان كيمي گوروندولر.

فيرقemiz عزمي، ايراده، متانت و ايستيقامتي سايهسيند، خالق فضادكي قارا بولودلارا اهميت و ثرمهيب، باشلاديغي بويوك ايشي تعقيب ائديب، سوزدن ايشه كئچدي. نهايت، بويوك ميلي كونفرمimizi تشكيل ائديب، اوندان ميلي بير مجلس موسيسان و وجودا كئيرمكله دونياني واقع اولموش بير عمل موقابيلينده قويدو.

بو بويوك ايشدن سونرا ميلت بولودلاري داغيتماق، پوچ سوزلر و مؤهوم ايفتيرالارا بويوك بير تكان ايله سون قومياقدان اوترو اوز اعلاميه سيني رسمي صورته بوتون دموراتيك دؤولتلر، همچنين تنهرانين رسمي مقاماتينا گونديريب، بو واسيطه ايله اوزونو عالمه تانيديب. اساس سوزلريني دئدي. اعلاميه ميز خالقimiz قلمي كيمي صاف، ساده، راست و سليس بير ديل ايله يازيلديغي اوچون ايستر داخيله، ايستر ايسه خاريجده درين بير تاثير بوراخدي.

اونون معنالي سوزلري واسيطه سي ايله دونيا بيلدي كي، بيزيم ايديعالاريميز طبعي و طلباتيميز قانوندير. بيز عاصي و شوريش طلب دنبيليك. ايران ميلتي نين ده ايستيقال و تامامييتي ايله ايشيميز يوخودر. ساده بير صورته اوز انوميزين ايدار سيني اوز اليميزه آلماق ايسته ييريك. بو جهندن بير- ايكي موغريض و موقتين يالانچيلاردان باشقا بوتون دونيا رادبولارينين لحنه دييشدي. حتا بعضيلري بيزيم حاق سوزلريميزدن طرفدارليق ائتمك اوچون ععاديلانه و مونصيفانه دليلر بئله بيان ائتديلر.

داخيله ايسه ايرتيجاعي مطبوعاتين زهري اينتيشاراتي گوندن- گونه ضعيفلشيب، بي طرف و آزاديخاه روزناملر حقيقتين اوستونو اچماقلا اوز ميلي وظيفه لريني انجام و نرير و بيزيم ميلي ايشيميزي خالقا تانيماق ايسته ييرلر.

آزادليق و دموراتليق اساسلارينا وفادار اولان جيبه يي آزادي روزناملري ايله شهريوردن سونرا ايران اوفوقونده دان اولدوزو كيمي پارلاماغا باشلايان «ايران ما» روزنامه سي ايندي بيزدن جيدي صورته حيمائت ائدير، ريبضا خانين آچاق نوكري و موختاري نين كئيف خفيه سي اولان مسعودي لرين اوزلرينين ماسكاسيني بيرتير و اولارين خالقimiz نيسبت بسله ديكلري خاينانه فيكلرلريني ايفشا ائديرلر.

آرتيق بوتون ايران آزاديخاهلاري اوچون بيزيم توتدو غوموز يولون دوز اولدوغو باره سينده شوبهه قالماميشدير.

آزاديخاه مطبوعات جيدي بير صورته دؤولتي تنقيد ائديب، چوخ دوغرو اولراق دئير: «آذربايجان مسالهنى آذربايجاندا فقط حل اولاييلر. دؤولت بو داخيلي و ميلي مسالهنى خاريجه چيخارماقلا ايرانين ايستيقاليت و ميلي حاكيمييتيني خلدار ائدير.

مخصوصن فداكار تنهران يازيچيلاري خاريجي دؤولتلرين بو خصوصدا قوپارديقلاري گورولتويا اعتراض ائديب اولارني بو ايشه قاريشمالاريني زاييد، بلكه غئر ععاديلانه گورورلر.

ريضا شاهدان قالان اوغورلوق پوللاري ايله تنهران وكيلى چيخان دوكتور عدى نين اراجيفي بويوك خيانتكارليغينين قابا تظهورلريندن بيريسيدير كي، 14- جو مجلسين چيركين و كئيف سيماسيني اچيق بير صورته نيشان و نرير و بو خاين جمعيتين هارادان سو اچديگيني اچيب خالقا گؤسترير.

آزاديخاه مطبوعات ايسه دؤولتدن آذربايجان خالقينين قانوني و طبعي حاقيني و نرمني طلب ائدير و اونو بير ميلت تانييب اوز داخيلي اومورائيني ايداره ائتمگي طبعي بير حاق اولانديرير.

بوندان علاوه تئهراندان گلن مؤتمد اشخاصین ایظهاراتینا گۆر، ایندی بوتون ایران خالقی اۆز نیجات و سعادتینی بیزیم میلی حرکتیمیزدا گۆرور و اورک. دؤیونتوسو ایله بیزیم موفقیتیمیزی آرزو اندیر.

حتا جنوب شهرلردن گلیب الیمیزه چاتان مکتوبلاردا بئله، خالقیمیزا، فیرقه‌میزه و ایشیمیزه بؤیوک امید حیس لری نظره چارپیر.

بونلارین هامیسی گۆستریر کی، آرتیق توفان کئچمیش و فضالار قارا بولودلاردان تمیزلنمگه باشلامیشدیر، بوندان سونرا ایرتیجای قوولر نه قدر جان آتیپ چالیشسالار، اۆز ضررلرینه تامام اولاجاقدیر. آرتیق دنیا بیزی تانیمیش و حاق سۆزوموز قولقلارا یول تاپمیشدیر.

میر جعفر پیشه‌وری

("آذربایجان" شماره 72، آذر 15، دنکابر 6)

قارداش قانی توکولمه‌سین

فیرقه‌میزین و هئیات میلی‌نین جیدی ایقدماتی سایه‌سینده بو گونه قدر شهرین امنیتی حیفظ اولونوب، مؤوقعدن ایستیفاده ائتمک ایستین اشخاصین ناروا حرکتلرینه ایمکان وئرلمه‌میشدیر. بونو اؤزونون منافعینه موخالیف گۆرن دؤلت مأمورلاری آخیر واختلاردا جورجور خایانه تشبوتلره ال آتیر و شهریمیزین آسایشینی پوزماق ایسته‌ییرلر.

مئلن، بونلار اؤزلری ده بیلیر کی، آذربایجاندا ژاندارملارا نیسبت شدید حیس تنفور ووجودا گلیمیشدیر. بونا باخمایاراق، کندلرده سیلاحلارینی فداییلره تسلیم اندیب شهره گلن ژاندارملاری دوباره سیلاحلاندیریب شهرین خیابانلارینا دولدورور و یا اونلارا غنیریرسمی لیباس گئییندیریب کوچلرده خالقی تهدید ائتمک کیمی آلقاق و یاراماز وظیفه‌لره موعین اندیرلر. هامی بیلیر کی، سربازلاریمیز و خیردا افسرلریمیزین توجؤهی خالقا اولدوغو اوچون درخشانی ایله وره‌رام اونلاری سربازخانالاردا حبس اندیب اسیر حالیندا ساخلاپیر. بونونلا بئله بعضی شرور و بیچاقچیلارا افسر و سرباز لیباسی گئییدیریب کوچلره گۆندریر. اونلارین واسیطه‌سی ایله خالقی احساساتینی تحریک ائتمک ایسته‌ییرلر.

بیز باشا دوشموروک ایندی دئربان تبریز شهرینده نه‌یه لازیمدیر؟ مادام کی، سربازلارا سربازخانادان کنارا چیخماغا یول وئرلمیر، دئربان کیمی جلب انده‌جکدیر و اونون خیابانلاردا گزمه‌سیندن خالقی تهدید ائتمکدن باشقا معناسی ندیر؟

بیز چوخ گۆزل بیلیریک کی، تئهران ایرتیجای خالقیمیزین وئردیگی بؤیوک تکان واسیطه‌سی ایله موتزلزیل اولوب، قورخودان تئهرانی ترک ائتمگه چالیشدیغی حالدا، آذربایجان خالقینی بیر- بیرین جانینا سالماق و دونیا اؤزونو حاق بئجانیب گۆستریمک ایسته‌ییر. بیزه معلومور کی، درخشانی ایله وره‌رام آذربایجان خالقینین اینتیقام پنجه‌سیندن قاچماق اوچون باهانا آختاریر و بو باهانانی سرباز ایله خالق آراسیندا چارپیشمادان عیبارت بیلیر. بو نوقطه‌یی نظر ایله‌دیر کی، فیرقه‌میز بو گونه قدر اونلارین اوینادیقاری اوپونلارا اهمیت وئرلمه‌ییب گۆردوکلری جسورانه و نامردانه تدبیرلری جاوابسیز قویموشدور.

ایندی ایسه وضعیت تامامیله دییشمیشدیر. فدایی دستلری شهرین داروازالارینا سیرایت ائتمکده‌دیر. آرتیق شهرین اؤزو درخشانی و اونون آنلاماز همکاری اولان وره‌رامین احمقانه حرکتلریندن جانا دویموشدور. بئله بیر حالدا، بیز آذربایجانلی سرباز و افسرلری سربازخانالاردا اسیر کیمی ساخلاپیب، اونلاری میلت علنیه‌نه سیلاح گۆتورمگه وادار ائتمگین خطرینی خالقا بیلدیرمگه بیلیمه‌ریک.

سربازلار و افسرلریمیز، اونلارین قوهوم و اقربالاری بیلاخره بو طیلیسمی سیندیریب درخشانی‌لرین خیانتلرینه خاتیمه وئرملی، سربازلاریمیز بیر دفعه سیلاحلارینی توکوب خالقا مولحق اولمالیدیرلار.

آتالاری، آنالاری، قارداش و باجیلاری دموکرات فیرقه‌سی‌نین آزادلیق بایراغی آلتیندا موباریزه ائدن سربازی اوزون مودت قوش کیمی قفسده ساخلاماق اولماز. میلت و وطن یولوندا شرف و ایفتیخار قازانماق اوچون نیظامی پالتار گئیین افسرلری احمقانه بیر صورتده قارداش قانی توکومگه وادار ائتمک قاباقدان گئتمز.

گندین بالالارینیزی، قارداشلارینیزی، قوهوم و اقربا، دوست و آشنالارینیزی سربازخانالاردان ایستهیین. قوی سربازلارین اوزلری بو شرافتمندانه قدمی گؤتورسونلر.

بؤیوک فرانسا اینقیلابی، بؤیوک روسییا اینقیلابی، بیلاخره دونیادا وجودا گلن میلی اینقیلابلاردا سربازلارین گؤتوردوکلری قهرمانه قدماتلری اونلارا قاندرین. سرباز همیشه میلت ایله اولموشدور. افسرین ایفتیخاری میلت ایله البیر اولماقدادیر. او، فقط سرحدلرده دوشمن ایله ووروشا بیلر. داخیلده میلتین پوشتیبانی گرک اولسون. بیز بیلیریک، سربازلار و افسرلریمیزی غفلتده ساخلاماق اوچون، اونلارا روزنامه اوخوماق و مملکتین حالیندان خبر توتماق ایمکانی وئرملر. لاکین میلتین گوج و قودرتی قالا و دیوار آنلاماز. هر واسیطه و هر یول ایله اولور- اولسون اونون فیکری یئرینه یئتیشر و ایستهدیگی نتیجهنی حاصل اندر.

سبز گندیب سرباز و افسرلریمیزی باشا سالین، اونلارین میلی وظیفه لرینی شرح وئرین. آزادیخلار آراسیندا اونلارین یئرلرینین بوش قالدیغینی گؤسترین.

قوی قارداش قانی تۆکمکه اوزلرینه شان و شرف قازانماق ایستهیین خاینلرین عالی بوشا چیخیب بورونلاری ازلیسین.

آذربایجانین سرباز و افسرلری بیزیم قارداشلاریمیزدیر. بیز اونلاردان قارداشلیق گؤزله بییریک. گرک چالیشب، آزادلیق دوشمنلرینین اللرینه آلت اولماسینلار.

حتا ایسفاهان، شیراز و تهرآن سربازلاری دا آذربایجان خالقینین اوزونه آتش آچماق ایسته میرلر. اونلار دا بیزیم بؤیوک ایشیمیزدن اوزلرینه نیجات و آزادلیق گؤزله بییرلر.

سربازخانلار چوخ تئز بیر صورتده حبسخانا و زیندان حالیندان چیخمالی، سربازا خالق حرکاتیندا شیرکت ائتمک ایمکانی وئرلمه لیدیر. سرباز و شرافتلی افسرلرین روحو بیزیمله دیر.

بیز اونلاری اوز سیرالاریمیزدا گؤرمک ایسته مییریک. یاشاسین آذربایجانین غیور و آزادیخاه سربازلاری! جاوان و فداکار افسرلریمیز! آذربایجان سیزدن امید گؤزله بییر، دموکرات قارداشلاریز سیزی کؤمگه چاغیریر!

میر جعفر پیشهوری

("آذربایجان" شماره 73، آذر 16، دنکابر 7)

مجلس میلی تشکیلی موناسیبتیله

اینٹیخابات موفقیته باشا چاتیب مجلس میلی نومایندهلری بیر- بیرین آردینجا مرکزده توپلانماقدادیرلار. بو بؤیوک ایش فیرقه میز اوچون بؤیوک بیر آزمایش ایدی. فیرقه اینٹیخابات تبلیغاتینی چوخ بؤیوک موفقیته آخیرا آپاردی. اصلن اینٹیخاباتین اوزو خالقی جلب ائتمک، جاماعاتا فیرقه و میلی هئیاتین مقصد و مرامینی آندیرماق اوچون گئنیش تبلیغات واسیطه سی اولدو.

دوغرودور، میلتیمیز چوخ اوزون مودتدن بری اوز میلتینی حیس اندیب، آشکار و غیری آشکار، عمدی و غیر عمدی اولماق اوزره، زامان و مکانا گؤره اوزونون آزادلیق و موختاریتی یولوندا مباریزه آپارمیشدیر. لاکین بونلارین هامیسی بو اوج آی مودتینده آپاریلان مباریزه قطن موساوی توتولا بیلمز. ایندی آذربایجانلی سریع بیر صورتده آپاریلان سچکیلر و اونلاردان بحث ائدیلن مسالهلر واسیطه سی ایله حقیقی بیر خالق و تام معناسی ایله مدنی و حساس بیر میلت مقامینا یئتیشمیشدیر.

مین ایلرله تاریخه مالیک اولان ایران دؤولتینین آرخاسیندا بو گون اون مین نفر تاپماق اولماز. جاوان دؤولتیمیز ایسه باشینی اوجالیدیب، ایفتیخار ایله دنیه بیلر کی، بو گون اونون آرخاسیندا میلیونلار ایله کیشی و خانیملار قان تۆکوب، اولوب، اولدورمگه ایفتیخار ایله حاضریدیرلار.

بو ایش میلتین قلیبندن چیخمیشسا دا، فیرقه میزین اونو تشکیل ائتمکده بؤیوک خیدمتی اولموشدور.

خالقimiz حاقشوناس و صاف اوركلي بير خالق اولدوغو اوچون عملن اوزونون مردليگيني گؤسترمله فيرقهين شوعارلاريني ايستيقبال ائتمك، اونون گؤسترديگي ناميزدلره راي و ئرمك و اونون ايستهديگي تدبيرلري جان و ديل ايله اجرا ائلمك يولوندا بؤيوك قءملر گؤتوردو.

بوتون آذربايجاندا فيرقهين گؤسترديگي كانديدلرين اينتيخاب اولونماسي خالقين فيرقهيه اولان اعتمادييني و ايناميني ثوبوت ائتمكدهدير. آرتيق، خالق شخصيتلر دئييل، فيرقهيه اينانير و اونون آدينا و بهايصطيلاح اونون ماركاسينا راي وئرير. بو ايسه، يئني و جوان بير فيرقه اوچون بؤيوك موفقيتدير.

چوخ يئره كندليلر چوخ ساده بير صورتده «بيز دموكرات فيرقهسي گؤسترن كانديدلردن باشقاسينا راي وئر بيلميريك. فيرقه كانديدلري ايمتاحاندان چيخميش آءاملار اولماقلا برابر، فيرقه قارشيسيندا مسؤل اولدوقلاري اوچون، بيزه خيانت انده بيلمزلر» دئييب اوز رايلريني سانديقلارا توكموشلر. كندلينين منطقي تاماميله دوغرو و دوشونولموش بير منطيقدير. ميلتينه رهبرليك ائتمك ايديعاسيندا اولان بير فيرقه بئله ده اولمايدير.

تك كندلي دئييلدير، شهرده و بي طرف جاماعات، مخصوصن كسبه و توجار دا ساده بير صورتده كندليلرين منطقي اوزره رفتار ائديب، فيرقهين گؤسترديگي كانديدلره راي وئرميشلر.

بو واختا قدر ايراندا بو گؤرولمهيمش بير ايش اولدوغو اوچون، بيز ميلتين گلهجگي اوچون بونو فالنيك حساب ائديرليك. ميلت نه قدر مونظم حركت ائدرسه، نه قدر اوزونون فيرقهسینه و باشچيلارينا آرتيق اينانا بيلرسه، بوز او قدر تنز بير صورتده اوز آرزولارينا يئتشمگه موفق اولار.

مجلس ميلي ميتره بير موسيسه اولدوغو اوچون اوندا جوريجور نوقصانلار اولاي بيلر. بونو بيز هرگيز اونودا بيلميريك. لاكين بو مجلس عموم خالقا داينايب تره بير دؤولت ياراتماق و ميلي موختار يئتميزين بيناسيني قويماق كي مي آغير و موهوم وظيفه داشيديغينا گوره، اولدوقجا جاليب توجوه، اولدوقجا بؤيوك بير مجلسدير. اورادا دانيشيلان سؤزلر و چيخاريلان قرارلارين خالقا يئتيريلمهسینه آرتيق درجهده اهميت وئرملك لازيم گلير. گرگ روشنفيكير و ضيالي جانانلاريميز، مخصوصن يازي و مطبوعات ايله مشغول اولانلار بو يولدا بؤيوك فداكارليق گؤسترسينلر.

بيز گرگ اوزوموزو ميلتيميزه و بوتون دونيا ميلتيرينه تاندييب، اولكهميزي ايداره ائتمگه لاييق اولدوغوموزو ايثبات ائدك.

بونو دا مجلس ميلي ميتره گؤزله بيريك.

مير جعفر بيشه وري

("آذربايجان" سوماره 74، آذر 18، دنكابر 9)

آذربايجان هئيات ميلي نومائندهلرين مركزين نومائندهسي آغايي بيات ايله مولاقات و موداكيره لري

اولجه دن تعيين اولونموش واخت و قرار موجبينه دونن سحر ساعات 10 دا يعني شنبه گونو آذر آيين 17 ده آغايي سراجمير (دوكاولدوله) نين منز يلينده هئيات ميلي نومائندهلري ايله آغايي بيات آراسيندا مولاقات عمله گل ميشدير.

بو مولاقاتين ضيمنينده هئيات ميلي نومائندهلري ايله مركزي حؤكومت نومائندهسي آغايي بيات آراسيندا بير سيلسيله رسمي موداكيرات اولموشدور كي، بو موداكيره گون اورتادان بير ساعات سونرايا كي مي ايدامه تاپميشدير.

آبان آييني 29 و 30 دا آذربايجان موسيسان مجلسي نين تصويب ائنديگي آذربايجان ميلتي نين تقاضالاريني هئيات ميلي نومائندهلري مركزي حؤكومت نومائندهسي آغايي بياتا يئتيريب اونا تذكور وئر ميشلر كي، اگر مركز بو اساسي تقاضالار ايله موافقت گؤسترسه جوزي مسالهر اطر افيندا موداكيراتين چتيني ليگي اولماي اچاقدير.

ولي آغاين بيات و دولتشاهي اصرار انديرديلر كي، اول جوزي مسالهر اطرافيندا موافيق حاصل ائتمك سونرا اساسي مسالهره كئچمك.

بیز بو موذاکیراتین تفصیلینی گلجکده اوخوجولاریمیزین نظر دیقینه یئتیرمگیک.

("آذربایجان" شماره 74، آذر 18، دنکابر 9)

مرکزي حؤکومت نومايندهسي ايله آپاريلان دانیشیقلا حاقیندا

تئهران حؤکومتی عجیب بیر مؤوجودور. بیر طرفدن مسالهنی یئرینده حل ائتمک مقصدی ايله شهریمیزه عالیروته بیر مأمور گؤندریب میلی هئیاتیمیزله رسمن موذاکیرهیه گیریر. او بیری طرفدن مجلس و مطبوعاتدا بیزیم میلی حرکتیمیزین علنیهینه شدید هیاهو قالدیریب باشیمیزین اوستوندن خارجه اولکلره ال اوزادیر، بیگانهلردن ایستیمداد ائتمکله ایران جامعاتینین حاقی حاکیمیتینی ایخلال ائدیر.

بیز مرکزی دولت نومايندهسي آغايي بیاتا چوخ آچیق صورتده میلتیمیزین عزم و ایرادهسي سایهسینده ووجودا گلن میلی مجلسی موسیساتیمیزین خلل ناپزیر قرارلارینی و اونون بوتون دونیايا اعلام ائدیگی اعلامیهسینی شرح وئریب دئدیگ: آنجاق بیزیم میلی موختاریتیمیز تامین ائدیگی حالدا دولت نومايندهسي ايله دانیشیغا گیریشیب مرکزله اولاجاق ایرتیباطیمیزین حودودونو تعیین ائده بیلیک. بو اساسی قبول ائتمهمن اول دانیشیلان سؤزلر و ائدیلمن موذاکیرهلرین فایداسی اولای بیلیمز.

آغايي بیات شخصن بیزیم حاقیمیزا اعتراف ائدیب اوصول فیکریمیزین و پرنسیپلریمیزین صحیح اولدوغونو قئید ائدیگی حالدا اونون اطرافیندا آیدین و آچیق بیر سؤز دئییه بیلیمدی.

او ایستیردی سؤز ايله بیزیم اصل مقصودوموزو یویوب، تمیزلهیب میلی موختاریت عونوانینی آرادان آپارسین. اونون دانیشیقلاری قطع اؤز ووجدانینین صداسی دئییلدی. ایختیاراتی محدود و ال آغايي باغلی بیر آدم کیمی چابالاییب دوردوغو یئرده قالیر، وختی تلف ائتمک اوچون جوزیات اوزرینده اوزون- اوزادی موباحیتهیه گیریدی.

نهایت نومايندهلریمیز اونا وضعیتی اولدوغو کیمی تصویر ائدیب آیدین بیر لیسان ايله میلتین اؤز حاقینی آماغا قادیر اولدوغونو و بو حاقی آماق یولوندا تامام وارلیغی ايله موباریزهیه گیریشدیگینی اونا آنلادراق دئدیلمن "خالق واحدی بیر شخص کیمی آماغا قالخیب اؤز میلی حؤکومتینی قورموش، اؤز موقددراتینی الینه آلمیشدیر. بوتون میلت میلی کونقره (مجلسی موسیسان) طرفیندن اینتیخاب اولونان میلی حؤکومتین (هئیاتی میلی) آرخاسیندادیر. بو گون- صاباح مجلسی میلمیز آچلاچاق، قانونی و رسمی حؤکومتیمیز تشکیل تاپاجاق، ایراندان آیریلماق شرطی ايله آذربایجانین داخلی ایشلرینی ایداره ائتمگه شروع ائدهجکدیر. تئهرانا وختیندا ایتیلای وئریلمیشدیر.

او گون قازانماق و وختی تلف ائتمکله ایشی اؤرت- باسدیر ائتمک فیکریندهدیر. بو ایسه چوخ سفیهانه بیر سیاستدیر. مرکزی حؤکومت بو گون بیزیم اوزاتدیغیمیز الی دالی قایتارماق ایسترسه آرتیق او ال بیر داها اوزانماز. بو دا مرکزی حؤکومتین بؤیوک و اساسی خیانتلریندن اولوب قالار.

آذربایجانلی اؤزونون ایستعداد و لیاقتینی بوروزه وئرمیش و آز بیر زاماندا بؤیوک بیر فیرقه و آرخالی بیر حؤکومت ووجودا کتیرمیشدیر و اونو دا ساخلاماغا قادیر دیر."

بیلاخره موذاکیرات موعین بیر نتیجهیه مونتهی اولای بیلیمدن خاتمه تاپدی و ثابت اولدو کی، حقیقت امرده دولت آغايي بیاتی ایش حل ائتمک اوچون دئییل، اونو تاریکلشدیرمک، بو واسیطه ايله خالقین گؤزوندن پرده آسماق اوچون آذربایجانا اعزام ائتمیشدیر.

آغايي بیاتین حوسن- نیتی و مثیلی بو ایشلره اونون اؤزو اوچون آجی بیر تاسوفدن باشقا نتیجه وئره بیلیمزدی. چونکو سو سرچشمهمن بولانلیق ایدی. فهیمی و اونون امثالی همیشه اوینادیقلاری شترنج اوینونو اونون الی ايله قازانماق ایستیرلردی.

بیات او یوندا مهارتسيز بیر آدام دئییلدیر. لاکین طرفین او یون باشلامدان اول اعلان ائتدیگی کیشی اونون مئیدانی نی تنگلشدریب پات دئمک ایله یاخاسینی مات اولماقدان خیلاص ائتمگه و ادار ائتدی. او یونچو بیلر کی، شترنجده پات باش توو لاما ق دئمکدیر.

مرکزی حؤکومت او یونو اودوزدو.

میر جعفر پیشه‌وری

("آذربایجان" شماره 75، آذر 19، دنکابر 10)

آذربایجان مجلس موسیسان میلی سی نین بیانیه سی

آذربایجان میلتینه و عموم ایران خالقینا!

هموطنلر

بو گون بیزیم ایفتیخارلی میلتیمیزین خلل تا پامیان ایراده سی بنله قرار توتوشدور کی، بو گونکو چتین شراییطده مؤحکم بیر عزم ایله اوززونون اونودولماز کئچمیشینه و قدیم مدنیتینه وی آزادلیق نئهضت لرینده گؤتوردیو قدملره لایبق اولان پارلاق تاریخی وظیفه سین انجام وئرمکله برابر هر جور مانعی اوز قارشیسیندان قالدیر سین.

آذربایجانین کئچمیش جلاللی عظمتینه لایبق اولان بو بؤیوک مأموریتیه خالقیمیز ایفتیخار ائدیر.

آزادلیق و دموکراسی اوغروندا، هانسی کی، اونو دیفاع ائتمکدن اوترو آزادیخاه میلتلرین رشید اوغلانلاری مردلیکله جانلارینی بو یولدا قربان ائدیبلر، خالقیمیز بو عزیز مقصدلر اوچون موباریزه آپارماغا یئنه ده ایفتیخار ائدیر.

بیزیم میلتین تاریخی دایمی ایفتیخارات ایله دولودور.

بیزیم بؤیوک اجدادیمیز ماد دؤوره سیندن تا شاه ایسماعیل صفوی عصرینه قدر و مشروطه اینقیلابین باشلانغیچینا قدر آزادلیغی اله کتیرمکدن اوچون خارجی ایشغالچیلار علییهینه قهرمانلیق ایله موباریزه آپارمیشلار و بو قهرمانلیقلار خالقیمیزین تاریخی صحیفه لرینین زینتی دیر.

آذربایجانین غنیرتلی مواهید و رشید اوغللاری، میثلسیز فداکارلیقلارینین نتیجه سینده و مشروطه اینقیلابلاریندا ایستیداد حؤکومتی نین اساسینی و ایرتجاعین سولطه سینی کؤوندن قازاراق، ایران میلتی اوچون آزادلیق و دموکراتلیق آلدیلار. قانون اساسی آذربایجانین شرافتلی اوغللاری نین قانلاری باهاسینا آلمیشدیر.

40 ایل قاباق بیزیم بابالاریمیز جنگ مئیدانلاریندا مردلیکله آزادلیق و دموکراسینی اله کتیرمگه نایل اولموشلار و بو عزیز مئومنی دفعه لرله آزادلیق دوشمنلرینین حیفظ ائتمیشلر.

آما آذربایجان میلتی، هانسی کی، بو قدر مشروطه اینقیلابی نین یارانماسی اوچون حیمایت و دیفاع ائتمک یولوندا فداکارلیق ائتمیشدیر، هنجواخت اوز سونسوز مواهیدلرینین نتیجه لرینین ایستیفاده ائتمه ییب، آزادلیقدان نصیب سیز قالیب و واقعی دموکراسیدان اثر بنله گؤرمه ییبدیر.

اونا گؤره کی، مرکزین مورجع حؤکومتلری آذربایجانا همیشه حقارت گؤزو ایله باخمیش و هر واخت بو تورپاغا موستعمره گؤزو ایله باخیب و هنجواخت آذربایجان ایستعمار ائتمک فیکریندن و بو تورپاغین زحمتکنش میلتینی ایستعمار ائتمک لریندن باشقا آرزولاری اولمامیشدیر. تئهرانین آزادلیق اولدورن حؤکومتی نین هدفی همیشه بو اولموشدور کی،

آذربايجاني ابدى دالي قالميش شراييطينده ساخلاسين، جهالت و مؤهوماتي بو مملكتده گنئيشلنديرسين. و ايرتيجاع عاميللريني و فلاكتي تقوييت انديب. علم، مدنيت قايلاريني بو يئرين آزداخاه خالقي نين اوزونه باغلاسين

پارلاق تاريخي سايقهسي و ايفتيخارلي مدنيتي اولان بير مملكته اونون ميلييتي، ميلي آداب و روسومو داغ كيمي مؤحكوم دير و اونون مدنيت چيراغي ايللر بويو قديم دونياني ايشيقلانديران خالقيميزي مركزي مورتجعلر و مدنيتدن و تاريخدن و موستقيل شخصيتدن محروم اولان بير ميلت كيمي قلمداد انديب هر جور ايجتماعي ايمتياز لاردان محروم گؤستريب اونا نيسبت اهانتدن و يننه آچاق نيسبتلردن چكىنمه بيبلر.

تاريخ بويو دونيانين ان آباد و جمعيتلي اولان يئرلريندن اولان و دونيانين ثروت منشايب سايبلان وطنيميزي خرابازارا دؤندريب فقر و فلاكته دوچار انديبلر.

تئهرانين آزادليغا ضيد اولان حؤكومتى بو تورپاقدا آزادليغين هرگونه آثارينى اورتادان آپاريب، اونون اينكيشاف و ترقى اوجاغيني سؤندورويور. اؤز لياقتسيز و آچاق مأمورلاريني حودوسوز ايختيارات ايله آذربايجاني خرابا ائتمگه، آذربايجان ميلتتين تحقير انديب اونون آنا ديليني و آداب روسومونو اورتادان آپارماغا گؤندرميشدير.

اونلارين مقصدلري آنا ديليميزي آردان آپارماق، ميليت و مدنيتيميزين اساسيني موتزلزىل ائتمكدير. تا بو واسيطه ايله آذربايجانلي اؤز پارلاق تاريخيني خاطرلاماسين.

بو خطرلي نقشه نين ايجراسيندا مركزين مأمورلاري هر جور فجايع ياراتماقدان چكىنمديبلر.

آذربايجان اوغوللاري يا زيندان گوشه لرينده و يا تونئل آلتيندا و يا ايرانين جنوب منطقه لرينين پيس هاوالاريندا تلف اولوب اورتادان گئتديلر.

ريضاخانين قولدور حؤكومتى موختارينين پوليسي واسيطه سيله آذربايجاندا ايسته ديگيني ائتدي. و بير چوخ آذربايجانلي ريضاخانين ظولم چكمه سي و موختارى نين اسارت زنجيري آلتيندا محو اولدولار.

ايشكنجه و محروميت فيشاري حديدن آسدي.

ريضاخانلار و موختاريلر اورتادان گئتديلر، آما آذربايجانلي روجي ده اولمه دي، آزدليق ايشيغي سؤنمه دي.

1320 جي آيل شهر ييور حاديه سي يئتيشدي.

بين الميلى وضعيت ايرانين داخيلينده ياشايان ميلتله ده آزداليقدان و دموراتليقدان ايستيفاده ائتمك شراييطيني ياراتدي. 4 آيلدن آرتيقدير كي، بو واقيعه دن كنجير.

بو مودت ايجريسينده آذربايجان خالقي دفعه لرله اؤز آزادليغي نين احياسي و قانون اساسي نين ايجراسي اوچون مركزي حؤكومه موراجيعه انديب، لاکين هر دفعه يا خوشونت و چوخلو اعتيناسيزليقلا اوزلشيب و يا قوولوبلار.

بو مودت ايجريسينده آذربايجانلي مركزي حؤكومتدن سرنبيزه، زور، قانون اساسي نين ناپدالانماسي، آزدليق و دموراتليق اوصولون محو اولماسي و فاشيستي عملياتدان باشقا بير شئي گؤرمه ميشدير.

تئهران مورتجعلري آذربايجاني خراب ائتمكله و بو تورپاغين زحمتكئش خالقيني ايفلاسا سالماقلا تئهرانين ظاهيري گؤزelligينه گون بگون توجه انديب و بيزيم قانوني تقاضالاريميزي ايستنه زها و اعتيناسيزليقلا قارشيلاميشلار. آذربايجان خالقي قانون ايجازه وئر ميش حده كيمي اؤز قانوني تقاضالاريني تعقيب ائتدي. لاکين مركزي حؤكومتين منفي جاوابينا راست گلديلر.

آيدين دير كي، بنش ميليونلوق بير ميلتتين موقدراتينا بو قدر اعتيناسيزليق و اهانت گؤستمك، بو گونكو دونيادا كي، آذربايجاندا كچيك ميلتله ايستيقلال يا خودموختارليق و يا دموراتي حؤكومه ماليك اولوبلار، دؤزولمز بير ايشدير.

بونا گوره ده 150 مين نفر آذربايجان خالقي طرفيندن اينتيخاب اولونموش نومائندهلر آبان آي نين 29 دا تبريز شهرينده ييغيشيب، آذربايجان ميلتي نين بؤيوك كونفره سيني تشكيل وئرديلر.

و بو بؤيوک کونفرمين پولاد تصميرلي تعقيببنده سيز آذربايجان کيشيلري و مردانا آروالارين سسلريني انشيديرسينيز كي، اونلار تامام قوولريله آزادليق و دموکراسي نين برپاسي و ميلتين اساسي نين مؤحکلمه سي و موختار ييتين اله آينماسي اوغروندا قبيام انتميشلر

آذربايجان مجلسي ميلي سي ايسته بير

بو موقدس قبيامين هدي ائه بير اوصولون تقوييتي و مؤحکلمه سيدير كي، اونون موجيبنجه دموکراتيک شرايطينده آذربايجان موختار و آزاد ياشاماغا حاقليدير.

بو مقصودا چاتماق اوچون آذربايجان مجلسي ميلي آچماغي اوللنجي بير ايقدام حساب انديب اونون تاخير سيز اولراق عملي اولماسيني طلب اندير.

آذربايجان ميلتي اوز وکيللريني مرکزده كي، مجلسي شورايي ميلي يه گوندرمکله برابر لازيم گورور كي، اوز ميلي موختار ييتي نين حيفطي و آرزولارين عملي اولونماسي اوچون اوزونه مخصوص بير مجلسي ميلي سي اولسون. بو بير حاقدير كي، آذربايجان ميلتي نين بؤيوک کونفرمسي نين تصويبندن کچميشدير. بيز بو موقدس و مشروع حاقيمي زي آلماقدان اوترو وار قوووه ميزله فداکارليق اندهجه بيک.

14 جو مجلس، 15 جي دورنن اينتيخاباتي نين تحريمي ايله قانون اساسيني آياقلاري آلتينا قويوب مشروطيت قارشيسيندا بؤيوک بير خيانتته ايقدام انتميشدير. اوندان اوترو كي، قانون اساسي نين موتيمي نين 7 جي اصلي موجيبنجه " مشروطيتي اساسي جوزان و کوللن تعطيل اولونماز. "

قانون اساسي نين 5 جي اصلي ده آشکار دئيير: " اينتيخاب اولانلار ايکي ايل مودتينه اينتيخاب اولورلار و بو مودتين اولي تامام ويلايت و ايالتلردن اينتيخاب اولموش وکيللرين تنهراندا حاضر اولدوغو گوندن باشلانراق ايکي ايل مودتيدن سونرا تازا وکيللر سچيلير. و جاماعات کچميشده كي ياخشي وکيللري تازادان اينتيخاب انتمکده موختارديرلار. "

اينتيخابات قانونون 53 جو ماده سي موجيبنجه اينتيخاباتين قورتارماسينا بنش آي قالميش تازا اينتيخاباتين موقديماتي فراهم انديلملي دير.

و اوچ آي اينتيخاباتين قورتارماسينا قالميش تازا اينتيخابات باشلانمليدير و بو ترتيب ايله مشروطيت بير گون بنله تعطيل اولماماليدير. قانون اساسي نين بو اصلي موسلمي اوزره مجلسين خيانتکار اکثريتي طرفيندن 15 جي دورنن اينتيخاباتي نين تحريم انديلمه سي قانون اساسي نين کاميلن موخاليفيدير. بونا گوره آذربايجان ميلتي نين ميلي مجلسي نين مرکزي و مجلس شورايي ميلي نين اينتيخاباتيني اجرا انتمگه مرداناليقلا قبيام انديب موفق اولاجاقدير، بو فداکارليقدان داينماياجاقدير.

آذربايجانلير بو واسيطه ايله مشروطيت اينقيلابي نين اوصولونا و دموکراسي نين پايدارليغينا نيسبت اوز اييمان و عقيدهلريني گوستريب تصمير توتوشلار كي، آزادليق و دموکراسي دوشمنلرينه اوز پولاد ايرادهلري ايله ديش سينديريجي جاواب وئرسينلر.

ميلت اوزو اينتيخابات فرمانيني صادر اندير

قانون اساسي موتيمي نين 26 جي اصلي موجيبنجه " مملکتين قوه سي ميلتن عيبارتدير " . بو ماده يه گوره اينتيخابات فرمانيني صادر انتمگه ميلتن باشقا بير يوکسک و صالح مقام يوخدور.

بونا گوره ميلتيميز جيدي تصمير توتور كي، اوز رشيد اوغوللارين فداکارليقلارين ثمره سي اولان قانون اساسيني حيفظ انديب و بو قانونون اصلينده ميلته منظور اولان حوققلاري ديفاع انده جکدير.

بو گون آذربايجان ميلتي رشادته و اوجا سسله مجلسي ميلي اينتيخاباتي نين فرمانيني صادر اندير.

آزادلیق قوربالیق ایستهر

آزادلیق قوربان وئرمه دن اله گلمز.

آذربایجان میلیتی اؤز مجلسی میلی سینی قورماق و میلی موختاریتینی، آنا دیلینی، بیلخره بیر حقیقی دموکراسی رژیمنی قورماق یولوندا بو قوربانلیقلاری وئرمگه صمیم قلبدن حاضریدیر.

ایندیکی تئهرانین نالاییق و جینایتکار حؤکومتی بو یولدا اؤز سربازلارینی موجهز اندیب بیزه اعلان جنگ وئریر. وظیفه میزدیر کی، واختی تلف انتمه دن اؤز موباریز و قهرامان سربازلاریمیزی، یانی آذربایجان میلیتینی ایفتیخارلی و غییرتلی اوغوللارینی آزادلیق آلماق و دموکراسی قورماق یولوندا موباریزه مئیدانینا گونده رک. آذربایجان میلیتینی اینانیر کی، شرافتلی افسرلر، گوروه بانلار، سربازلار، ژاندارملار و پاسیبانلار آذربایجان میلیتینی دوشمنلرینن دسیسه لرینه آلدنماییب، زحمتکنش میلتنین پولو ایله آلینمیش اسلحه دن قارداش قانی تۆکمگه ایستیفاده انتمه یه جکلر و هنجواخت اؤز آذربایجانلی باحیلاری، آنالاری، قارداشلاری و آتالارینا کی، آذربایجان میلیتینی سعادتی و آزادلیغی یولوندا موباریزه اندیرلر شمشیر چکمه یه جکلر.

بیز اینانیریق کی، بو موقدس نهضتین تعقیبنده ساییر ایالت و ویلایتلر ده آزادلیق بایراغینی قالدیریپ و ساییر یئرلرین آزادلیقدان محروم قالمیش و سبتم گورموش خالقلاری دا اینتیخاباتین تحریمی سدینی سیندیریپ، تئهران مجلسی نین مورجع و ناصالح اکثریتی نین ضیدینه مجلسی شورایی میلی اینتیخاباتینی باشلابیب، بونولا دا ویلایتی انجومنلرین قورولماغینا ایقدام انده جکلر. آذربایجان میلیتینی ایفتیخار اندیر کی، بیئنه ده مشروطیت اینتیلابی کیمی آزادلیق و دموکراسی یولوندا ایران میلیتینی رهبرلیگینی عؤده سینه گؤتورور.

بونا گوره آذربایجان هنیات میلیسی ایفتیخارلی آذربایجان میلیتینی آدیندان و آذربایجان خالقی نین عموم طبقاتی آدیندان آذربایجان افرادینا دستور وئریر کی، آزادلیق دوشمنلرینن جبهه سینی سیندیرماق و میلتنین موقدس آرزولارینی عملی انتمک اوچون آخیرینجی مرحله یه قدر ایرلی گنتسینلر.

یاشاسین آذربایجان میلیتینی!

یاشاسین آذربایجان مجلسی میلیسی!

یاشاسین آذربایجان میلی موختاریتینی!

یاشاسین آذربایجانین آنا دیلی!

یاشاسین ایرانین ایستقلالیتینی!

" آذربایجان " شماره 75، آذر 19، دنسامبر 10

مجلس میلمیزدن نه گؤزله نیلیر

آذرین 21 ده مجلس میلمیزین ایفتیتاحی گؤزله نیلیر. اولابلسین کی، یوللارین باغلی اولدوغونا گوره اردبیل، خالخال و استارا نوماینده لری گلپ چیخا بیلمه سینلر. بونلا بئله اکثریت و اختیادا حاضر اولابیله جکلر.

مجلسین قاباغیندا چوخلو اساسلی مسالهلر دورور کی اولارین هامیسیندان اصلن اونون اساسی و داخلی نیظامنامه سینی وجودا گتیرمک ایشلرینی دوزگون یولا قویماقدیر.

بو ایش بیزده سابقه‌سیز اولدوغو اوچون نوقصان اولای بیلر. ولی ایشین بیناسینی قوردوقدان سونرا نوقصانلاری رفع ائتمک موشگول دئییلدیر.

مجلسین قورولوشوندا سونرا میلی موختاریتیمیزی عملی ائتمک یعنی دؤولت وجودا گتیرمک مساله‌سی دورور. مجلس گرك بو مساله‌نی چوخ جیدی و دقیق بیر صورتده حل ائتسین. قطع میلی حؤکومتیمیز دؤولت هئیاتی یعنی وزیرلر کابینه‌سی شکلینده اولمالی. مجلس میلیمیز اؤزونون ان فعال، ان معلوماتلی، ان فداکار عوضولریندن اونو تشکیل ائتملی دیر.

دؤولتین برنامه‌سینه، پروگرامنا آرتیق دیقت ائتمک لازیمدیر. بو برنامه خالقیمیزین احتیاجلاری، آرزولاری و تکامل و ترقی پایا و اساسلاری اوزرینده تنظیم ائدیلملی دیر. میلی شوعارلاریمیز، فیرقه‌میزین مرانامه‌سی، دؤولتیمیزین پروگرامینین اساسینی تشکیل ائتملی، خالقا وئرین و عدملری انجام وئرمک برنامه واسیطه‌سیله دؤولته تاپشیرمالیدیر.

هامی بیلیر کی، میلی بیر حؤکومت، میلی مسلح بیر قوه‌یه مالیک اولماسا اؤز آرزو و آمالینی اجرا ائده بیلمز و دایمن خطرده و تهدید آلتیندا قالار. اونا گؤره مجلسیمیز میلی مسلح خالق قوشونی وجودا گتیرمک اوچون دؤولته جیدی تاپشیریق وئرملی، خالق قوتونین تشکیلینی قانون واسیطه‌سیله تامین ائتملی دیر.

بو مسالهلر ظاهرده نظره کیچیک گلیرسه، حقیقت امرده چوخ بویوک و چوخ موهوم مسالهلر دیر. ملتیمیزین موقدراتی و وطنیمیزین گلجگی بو مسالهلرین دوزگون صورتده حل ائدیلمه‌سینه باغلیدیر.

میر جعفر پیشه‌وری

«آذربایجان» شماره 76 آذر 20 دنکابر 11

آذربایجان مجلس میلی سینده

آذربایجان مجلس میلی‌سینین 1- جی جلسه‌سی چهارشنبه گونو آذر آیینین 21-ده سحر ساعات 9 یاریمدا رسمن تشکیل تاپدی. عیده‌یی حاصیرین 75 نفردن عیبارت ایدی. ایبتیدا آغای نظام‌الدوله رفیعی مجلسی آچیق اعلان ائدیپ دئدی، بسم الله الرحمن الرحیم، نظر به تقضای اهالی آذربایجان با موختاریت در داخل ایران من بو گون مجلس میلی آذربایجانی آچیق اعلان ائدیرم. الحمدا لله بنده بو گون مامور اولدوم کی، آذربایجان مجلس میلی‌سینی آچیق اعلان ائدم. اجازه ایستیرم آغای ولایی ایله بیات ماکویی موقتی مونشی‌گرلیک سیمتینه منسوب اولسونلار. آغای رفیعی‌نین پیشناهادی اکثریتله قبول اولدو.

آغایی قیامی پیشناهاد ائدیپ کی، علی الاصول مجلسین داخلی نظامنامه‌سینی تصویب ائتمک اوچون بیر هئیات ریسه‌یی موقتی لازیمدیر. بونا گؤره ده من آغایی پیشه‌ورینی، دوکتور مهتاشی، الهامینی موقتی هئیات ریسه اوچون پیشناهاد ائدیرم.

آغایی قیامی‌نین پیشناهادی اکثریتله قبول اولب هئیات ریسه‌یی موقتی اؤز یئرلرینده حاضیر اولدولار.

آغایی پیشه‌وری- اگر اجازه وئرسیز مجلسین نظامنامه‌سینی آغایی ولایی اوخسونلار. من پیشناهاد ائدیرم کی، نظامنامه‌نی اوخودوقدان سونرا تک- تک ماده‌لرینه رای آلیسین.

نظامنامه باره‌سینده هر کسین پیشناهادی اولسا یازیب هئیات ریسه‌یه وئرسین کی، گلجکده اونو نظرده توتسونلار.

آغالاردان بیر خواهشیم واردیر، مجلس میلی میتیق دئییلدیر، ال وورماق و اییراز احساسات ائتمک مجلسه یاراماز.

بو قسیم اییراز احساسات مجلس اوچون مونسایب دئییلدیر. اگر بیز ایسته‌یک ایشیمیزی قاباقدان آپاراق گرك مجلسین داخلی نظامنامه‌سینی کامیلن مویراعات ائدک.

آغایی ولایی نظامنامه‌نی اوخوماغا باشلادیلار.

نیظامنامه اوخوندوقدان سونرا آغایی پیشهوری هر مادهنین اطرافیندا گنیش صورتده توضیحات وئردیلر. بعضی مادملر بارهسینده آشاغیدا قنید اولونان شکیلده نومایندهملر طرفیندن تذکورات وئرلیب:

آغایی هاشیم نیا: وزیر و رییس قضیهسی نه جور اولمالیدیر؟ آیا وزیر همامن رییسلرین ایشین گؤرهجک یا آیری ایشه ماموردور؟

آغایی پیشهوری: خنیر ویزارت تشکیل تاپدیقدان سونرا ریاست اولمایاجاق. فقط آذربایجانین طرف شهرلرینده و آشاغی ایدارلرده رییس اولاجاقدیر. بؤیوک ایشلره وزیر رسیدهگیلیک اندهجکدیر.

آغایی معیری،- عرض اندیرم ویزارت خارجی اکر تئهراندا بیر معااهده یا قرارداد باغلايا کی، بیزیم ضرریمیزه اولاندا نه ائتمهلی بییک؟

آغایی پیشهوری: آغایی معیری نین دندیگیندن بئله آنلاشیلیر کی، بیز گرک بو بارهده چوخ دقیق اولاق. هنوز تئهران معلوم دئییل بیزیم موختاریتیمیزه نه جور باخیر. اگراو بو بارهده عاقیلانه رفتار ائتمسه اوندان بیزیمله تئهرانین مونساییاتی بو مجلسین اوز امرینه باغلیدیر.

باگیق قوروقچیان: آذربایجاندا ویزارت خارجه ده اولمالیدیر. زیرا دؤولت بو گونه قدر آذربایجانین هر حنیثدن خرابه قویوب اونا بیر ماشین کارخانا تهییه ائتمهیبیدی. بونا گوره بیزیم گرک خارجی ویزارتیمیز ده اولسون تا اونون موجیبینجه خارجی دؤولترلره داخل موذاکیره اولوب کارخانا و سایر صنعتی شئیلر وارید ائدک.

آغایی الهامی، آغایی باگیق گرک توجه ائتسینلر کی، ایقتیصادیات ایله سیاست خارجی نین چوخ فرقی واردیر. ویزارت خارجه اولکه لرله سیاسی مونساییات ساخالماق اوچوندور نه تجارت ائتمک اوچون. بونا گوره بیزیم خارجی سیاستیمیزی ایران دؤولتی اوزو ایداره اندهجکدیر. ایقتیصادیاتیمیزی البته اوزوموز ایداره انده بیلرک.

11- جی ماده اوخوندو.

آغایی شاهین دئدی: من یوزده 25 وئرمگه عقیده م یوخدور.

آتش خان بیات ماکو: بیز آغایی پیشهورینین دندیگی کیمی ایران دؤولتی نین ایستیقلائیینه موافیق و علاقه مندیک. آذربایجانین یوزده 25 عایداتی گرک تئهرانا گؤندهرک. زیرا علاوه از مصارف داخلی خارجه دیپلوماتی ایداره ائتمگه چوخ بودجه لازیمدیر و گننه ده بیزیم تئهرانداکی نومایندهلریمیزه اورادا حقوق وئرلهجکدیر.

مجلسین داخلی نظامنامهسی اکثریتله تصویب اولدوقدان سونرا آغایی پیشهوری دئدی: بو نظامنامه نین مومکوندور چوخ نواقیسی اولسون. بونا گوره ده هر کسین پیشناهادی یا ایرادی وارسا یازسین هیات رییسسه وئرسین تا اونو اوخویوب نظامنامه نی ایصلاح ائتسینلر. البته نظامنامه سونرا بیر ده مجلسه گتیریلهجک تا دوباره تصویب اولسون.

آغایی معیری: عرضیم یوخدور فقط بودور کی، اونو بیر نچه نوسخهده یازیب نومایندهلره وئرسینلر.

آغایی پیشهوری: البته بو نظامنامه نین بیر نوسخه هر وکیل وئرلهجکدیر.

ایندی بیز نظامنامه موجیبینجه دایمی هیات رییسسه سئمهلی بییک. آغایان هر کسی صلاح گؤرسه لر بو مقاما نامیزد ائتسینلر. منیم عقیده مجه آغایی شبوستری کی، عزیز و فعال دوستوموز دور، بو مقاما نامیز دلگه لایقدیر. آغالار بیته ده اوز عقیده لرینده آزاد دیرلار.

آغایی شبوستری 69 مخفی رای ایله آذربایجان مجلس میلی سنین دایمی ریاستینه اینتیخاب اولدولار.

سونرا آغایی رفیعی (68 رای ایله)، پادگان (70 رای ایله)، جودت (63 رای ایله)، مو عاوینت ریاست مجلسه اینتیخاب اولدولار.

آغایی محمد عظیما (59 رای)، و میررحیم ولایی (54 رای)، مخفی رای ایله مونشی لیگه اینتیخاب اولدولار.

آغایان دیلمقانی (56 رای)، مرادعلی تیموری (55 رای)، اصغر دیبائیان (57 رای)، مخفی ایله عوضوبت هیات رییسسه مجلسه اینتیخاب اولدولار.

آغایی پیشهوری: من آغایی شبوستری نین ریاست دایمی مجلسه اینتیخاب اولماغینی تبریک اندیرم. ایندی بیزیم وظیفه میز قورتاردی. آغایی شبوستری بو یورسونلار اوز وظیفه لرینی انجام وئرسینلر.

آغایی شبوستری مجلسین ریاست میزینین آرخاسیندا قرار توتوب دئدی:

آغاينين بعضى سینه معلومدور كى، 29 آباندا 700 نفر نوماینده مجلس موسيسان آذربایجاندا ایشتیراك ائتمیشدیلر كى، 150 مین نفر دن موتجاویز آذربایجانلى اوللاری اؤزونون طرفیندن نوماینده اینتیخاب ائتمیشدیر. مجلس موسيسان اؤز آراسیندان 39 نفر لیک بیر هئیات اینتیخاب ائتدی. بو هئیات ده 9 نفر لیک بیر هئیات ریسه اؤز آرالاریندان اینتیخاب ائتدیله كى، آذربایجان هئیات میلی سی آدلانیردی.

هئیات میلی آذربایجانا تاپشیریلیمیشدی كى، آذربایجانین اینتیخاباتینین وسایلینی فراهم ائتسین. بو هئیات ده 21 گون ظرفینده بوتون آذربایجاندا اینتیخاباتی باشلابیب خاتیمه وئردی. بو گون چوخ ایفتیخار ائدیلمیش كى، آذربایجان مجلس میلی سی رسمن ایفتیتاح تاپیبیدیر. بو مجلسین ایفتیتاح سیله هئیات میلی آذربایجانین وظیفه سی آخیره چاتیر. بونا گؤره ده آذربایجانلی گله جکده ایداره ائتمک اوچون بیر دؤولت لازیمدیر. دموراسی اوصولوندا قئید اولدوغو کیمی بیز ده مجلسده اکثریته مالیک اولان حیزبین صدرینی دؤولت تشکیل وئرمگه دعوت ائدیریک. آغایی پیشهورینی کی دمورکرات فیرقه سینین مؤحترم صدری کی، بیزیم ان فعال، جیدی، صمیمی دوستلاریمیزداندیر و آذربایجانین آزادلیغی اوغروندا بؤیوک فداکارلیقلار ائدییدیر، آذربایجان دؤولتینی تشکیل وئرمگه دعوت ائدیريم. خاهییش اولونور بؤحرانا تنزلیکله خاتیمه وئرمکدن اؤترو اؤز کابینه سینی تعجیلی صورتده تشکیل وئریب گون اورتادان سونرا مجلسه موعریفلیک ائتسینلر.

مجلس ساعات 11 یاریمدا قورتاریب ایکنجی جلسه ساعات 3 موکول اولدو.

(«آذربایجان»، سوماره 78، آذر 22، دکابر 12)

آذربایجان میلی دؤولتی نین ترکیبی

آذربایجان مجلس میلی سی نین دونن گون اورتادان قابقکی جلسه سینده آذربایجان دمورکرات فیرقه سی نین ریسی آغایی پیشهورینی آذربایجان میلی دؤولتینی تشکیل وئرمگه نامزد و مامور ائتدی.

آغایی پیشهوری گون اورتادان سونراکی جلسه ده اؤز کابینه سین اشاغیدا قئید اولونان ترتیب اوزره مجلس میلی یه موعریفلیک ائتدیله ر:

۱- باش وزیر آقای سید جعفر پیشهوری

۲- داخله وزیرى آقای دکتر سلام اله جاوید

۳- خلق قوشونلاری وزیرى آقای جعفر کاویان

۴- فلاحت وزیرى آقای دوکتور مهتاش

۵- معاریف وزیرى آقای محمد بیریا

۶- صحیه وزیرى آقای دوکتور اورنگی

۷- مالیه وزیرى آقای غلامرضا الهامی

۸- عدلیه وزیرى آقای یوسف عظیما

۹- یول و پوست و تلفراف و تلفون وزیرى آقای کبیری

۱۰- تیجارت و ایقتیصاد وزیرى آقای رضا رسولی

۱۱- ایش و زحمت وزیرى تعیین اولونانا کیمی او ویزارتخانایا مربوط اولان ایشلره باش وزیرلیک نظارت ائده جکدیر.

کابینه موعریفلیک اولدوقدان سونرا ایتفاق آرا ایله تصویب اولوب، سونرا مجلس طرفیندن آقای زین العابدین قیامی دیوان- تمیز ریاستینه و آقای فریدون ابراهیمی آذربایجان مودعی العموملوغونا اینتیخاب اولدولار.

آقای پیشهوری اؤز دؤولتی نین برنامه سینی گنیش صورتده تشریح اندیب و آذربایجان میلی حکومتی نین پروگرامینی (برنامه سینی) آشایدا قنید اولان تفصیل اوزره قیرانت انتدیلر.

(«آذربایجان»، شماره 78، آذر 22، دکانر 12)

آذربایجان ملی حکومتین پروگرامی

آذربایجان ملی کابینه سی، آذربایجان خالقینین ایللر بویو آرزو انتدیبی ملی مختاریتینی عملاً وجودا گه تیرمک و بو واسطه ایله آذربایجان خالقینین ملی احتیاجلارینی رفع اندیب، اونو مترقی و تکامله سوق ائتمک اوچون آشایداکی وظایفی اوزونون یاخین هدفی و برنامه سی قرار وئریر.

1- ملی مختاریتیمیزی دونیایا تانیتماق، اونون داوام و بقاسینی تامین ائتمک اوچون جدی تدبیرلر گوروب، صلاحیتدار مقامات ایله مذاکره به گیریشمک، ایرانین استقلال و تمامیتینی خلل دار ائتمه دن ملی دولتیمیزی دموکراتیک اساسلار اوزره قورماق و بو یولدا قاباغا چیخاییلن مشکلاتی رفع ائتمک.

2- ملی مختاریتیمیزی محکم اساسلار اوزره قوروب، اونو خالقا یاخینلاشدیرماق مقصدی ایله چوخ تئز بیر صورتده ولایت انجمنلرینین انتخاباتینا باشلاماق و یئرلی اداره لرین نظارتینی اونلارین اختیارینا قویماق.

3- شهرلریمیزین عمران و آبادلیغی اوچون بلاتاخیر شهر انجمنلرینی، دموکراتیک اساسلار اوزره انتخاب اندیب، اونلارین ایشلرینی دوزگون و صحیح بیر صورتده جریانا سالماق.

4- یئرلرده معتمد آزادیخواه آداملاردان، فرماندار و بخشدارلار انتخاب اندیب، اونلارین واسطه سی ایله کئچمیش ظالمانه حرکتلار و خالقی تحقیر اندیجی عمللرین قاباغینی آلیب، بوتون اولکه ده امنیت و آسایشی تامین ائتمک.

5- ژاندارم و پلیس اداره لرینی خان و خالقی ازیب فلاکته سوق ائدن اشخاصین الیندن چیخاریب، آزادیخواه و میهن پرست اشخاصا تاپشیرماق و اونلارین ایشلرینی خالقین آرزو و احتیاجاتینا متناسب بیر حالا سالماق.

6- مالیات قانونلارینی نظردن کئچیرمک و مالیه اداره سینین دخل و خرجینی تفتیش انتدیکدن سونرا، چوخ تئز بیر صورتده ملی بودجه لایحه سینی ملی مجلسه تقدیم ائتمک. عمومیتله مالی سیاستین گه لیر و مخارج اساسینی مملکتین ترقی و تکاملی اوزرینده قرارلاشدیرماق.

7- مختاریتیمیزی، ملی مجلسیمیزی و ملی دولتیمیزی قورماق و اونون گه له جه بنی تامین ائتمک اوچون کندلرده و شهرلرده وجوده گلن فدایی دسته لرینی بیر مرکز اطرافیندا تمرکز وئریمک، ملی خالق قوشونو وجودا گه تیرمک و بو قوشونون تسلیحات و تنظیماتینی معاصر حالا سالماق مقصدی ایله جدی تدبیرلر گورمک.

8- فرهنگ و معارف ساحه سینده دولتیمیزین قاباغیندا ایکی بویوک مسئله دورور. بیرنجیسی اؤز ملی دیلیمیزی بوتون مدرسه لرده رسمی اولاراق قبول و اجرا ائتمک، ایکینجیسی ایسه عمومیتله سوادسیزلیغا قارشی مبارزه آپارماق، مجانی و اجباری تحصیلی عملی یولونا قویماق. بونلارین هامیسیندان چوخ، ملی حکومتیمیزین عالی تحصیل مسئله سینده اهمیت وئریمک، ملی دارالفنونوموزون (دانشگاه) اساسینی قورماغا چالیشمالیدیر.

9- تجارت و اقتصاد ساحه سینده ملی حکومتیمیز بیرینجی نوبه ده ملی صنایع میزه اهمیت وئریمک، موجود کارخانالاری دوزگون یولونا قویماق. ایکینجی نوبه ده بنی کارخانالار آچماقلا، مملکتین صنایعینه اولان احتیاجاتینی تامین انده جکدیر. تجارت ساحه سینده دولتیمیز آذربایجانین تجارت مرکزی اولایلمه سی اوچون تدبیرلر گوره جک و یوللار آریماق دیر.

10- یوللارین تعمیر و احداثی، پست و تلگراف و تلفن کیمی ارتباط وسایطینین گنیشلندیریمک، معاصر حالا سالیتماسی حکومتیمیزین اساسی وظیفه لریندن دیر.

- 11- کندی ایله اربابلار آراسیندا تولید اولان اختلافاتی رفع ائتمک اوچون متقابل رضایت شرطی ایله، جدی قانون لایحه سی تنظیم اندیب، بو یول ایله کندی و ارباب مسئله سینی حل و تصویب ائله مک.
- 12- کندلرده و شهرلرده گوندن - گونه آرتماقدا اولان ایشیزلیغین قارشیسینی آلماق اوچون خالصه تورپاقلارینی فوریتله زارع لر آراسیندا تقسیم ائتمک. همچنین آذربایجانلی ترک اندیب اونون خارجینده ملی مختاریتیمیز علیه نه تبلیغات آپارانلارین دا یئرلرینی ضبط اندیب کندلیلرین اختیارینا قویماق ایله یئرسیز کندلیلر آیقاندیریلما لیدیر. بوندان علاوه خالقیمیزین اکثریتینی تشکیل ائدن کندلیلر اولدوغو اوچون گه له جکده بانک کشاورزینی ائله بیر صورتده قوتلندیرمک لازمدیر کی، ایلییه بیلسین کندلییه اعتبار وئرملکه یئر مسئله سینی حل ائتسین و اربابلار اؤز میل و رغبتلری ایله یئرلری کندلیلره عادلانه قیمتده ساتا بیلسینلر.
- 13- ایشیزلیکله جدی مبارزه ائتمک اوچون جدی تدبیرلر گورمک، ال صنایعی، یول ایشلری، کارخانالار تاسیسی، فلاح و تجارتین آرتماسی وسیله لریندن جدی صورتده استفاده ائتمه بی لازم گورور.
- 14- کارگر و زحمتکشین معیشتینی دوزگون یولا قویماق اوچون ایش و زحمت قانونو لایحه سینی تهیه اندیب مجلسه تقدیم ائتمه لی و عین زماندا ایشچیلرین بیمه اندیلمه سینی اجباری ائتمک اوچون تدبیرلر گورمه لیدیر.
- 15- صحییه ایشینه توجه اندیب بیرنجی نوبه ده عمومی و مسری خسته لیکلرین قابغینین آیینماسی و مخصوصا کندلرده و آشای طبقه یه حکیم و داوا یئتیرملکه خالقین بهداشتینی تامین ائتمه لیدیر.
- 16- ملی شورا مجلسی طرفیندن بو آنا قدر وضع اولونموش قانونلاری، آذربایجان خالقینین حیاتی و ملی مختاریتینه مناسب بیر صورتده اصلاح اندیب ته زه مفید لایحه لر پیشنهاد ائتمک.
- 17- خصوصی مالکیت حاقیندا آذربایجان ملی حکومتی، مملکتین بوتون ساحه لری اوچون خصوصی مالکیتی قبول اندیب، مملکتین و خالق اقتصادیاتین ترقی سینه و خالقین رفاه حالینا سبب اولان هر جور خصوصی اقداماتا کؤمک انده جکدیر.
- 18- آذربایجان ملی حکومتی، اولکه ده یاشایان عموم اهالینین وجدان و عقیده آزادلیغینا احترام انده جکدیر.
- 19- آذربایجان ملی حکومتی، آذربایجانلیلارلا بیرلیکده آذربایجاندا یاشایان بوتون هموطنلری خصوصی ایله کوردلر و باشقالارینی حقوق و قانون مقابلینده مساوی حساب ائدیر.
- 20- آذربایجان ملی حکومتی، مرکزی ایران حاکمیتینی تانیماقلا برابر بو حکومتین آذربایجان مختاریتینه مخالف گلمه یین، آذربایجان خالقینین موسسان مجلسی و آذربایجان مجلسینین مراجعتنامه و قرارلاریندا قید اولونان ملی حقوق طلبلرینه ضد اولمایان تدبیرلری حیاتا کنچیره جک دیر. برنامه نین اطرافیندا مفصل صورتده بحث ائدیکدن سونرا رای آلینب، آذربایجان ملی حکومتینین برنامه سی اتفاق آراء ایله تصویب اولدو.

(«آذربایجان»، سوماره 78، آذر 22، دکابر 12)

آذربایجان میلی دولتینی اعلامیه سی

آذربایجان مجلس میلی سی نین اینتیخاب ائدیگی آذربایجان ملی دولتینی ایرانین ایستقلال و تمامیتینی حیفظ ائتمکله برابر ایشه شروع ائدیگی بو واسیطه ایله بوتون خلقه اعلام ائدیر.

بو اعلامیه موننتشیر اولان گوندن اعتیارن مالکیت خصوصی محفوظ اولماق شرطیله بوتون آذربایجاندا اولان دولت ایدارلری تازا حکومتین تحت اختیارینا گنجدیگیندن عموم دولت مامورلارینا اؤز وظیفه لرینی دوزگونلوک و صداقت ایله انجام وئرملری تاپشیریلیر. و تازا دولتین امرلرینه ایطاعت اندیب اونون دستوری ایله رفتار ائدن کارمندلر اوچون مونسایب ایش شرایطی وجودا گنیریله جک. ایشلمکدن ایمتیناع ائندلر ایسه کمال احتیرام ایله ایستهدیکلری یئره گؤندریله جکلر.

آذربایجان میلی حکومتی خلقین سعادت و خوشبختلیگیندن اؤترو قورولدوغو اوچون عموم خلقی فعالیتته، دوزلوگه، آسایش و امنیت حیفظ ائتمگه بیر- بیرله قارداشوارلی یاشاماغا دعوت ائدیر.

امنیتی ایخلال اندن و خلقین مال و جان، ناموس و حیاتینا تجاوز ائله یئرلر همچنین دؤولت مالینا خیانت الی اوزادیب دؤولت ایدارلریندن سو ایستیفاده اندنلر و یا دؤولت ایدارلرینده خرابکارلیق، موسامیحه و اؤز وظیفه سینده کوتاهلیق ائتمک کیمی خایانه تشبوتلر بوروزا وئرلر ایسه خلقین دوشمنی حساب اولونوب و میلّت و دؤولت یانیندا نیفرت و اینزجار قازانماقدان علاوه قانونی محکمه واسیطه سیله موجازات ائدیلمه جکلر.

هامیدان خلقه و اؤلکه یه و آذربایجانین گله جگی یولوندا جیدیت گؤزلنیر، دؤولت ایسه اونون شراییطینی وجودا گتیرمگه چالیشاجاقدیر.

آذربایجان میلی وزیرلر هیئاتی عین زماندا آذربایجاندا ماموریتلری اولان خارجی دؤولتلرین دیپلوماسی نوماینده لرینه ابطیلاع وئریر کی، کمافی السابیق اونلارین بین المللی قانونلار شراییطینده اولان حق و ایختیارلاری کمال دیقت و احتیرام اولوناجاقدیر. همچنین دموکراتیک دؤولتلرین اتباعی نین آسایش و امنیتی حیفظ ائتمک یولوندا میلی دؤولت هنج بیر فداکارلیقدان خوددارلیق ائتمیه جکلر.

بوگوندن اعتبارن دؤولته موعلیق اولان منقول و غیر منقول اموال و همچنین نقد و جینس و اعتبار میلی، دؤولت ایختیارینا گنچدیکن اونلارین ساخلاماغینا موزوف اولان دؤولت مامورلاری گنچمیشده وئریدیکلری تعهود و قبول ائدیقلری مسولیت اوزره اونلاری حیفظ و حراست ائتمگه مجبور دورلار. بو اموالی حیثیف و منیل اندنلر آغیر جزالار ایله موجازات گؤزجکلر.

آرتیق آذربایجان میلی حؤکومتی تحقوق تاپمیش، خلقین ایراده سیله داخلی میلی دؤولتیمیز وجودا گلیب رسمی صورتده خلقیمیزین آرزو و آمالینی ایجرا ائتمگه باشلامیشدیر. خلق ایسه اؤز میلی حؤکومتینه وار قوه سیله موساعدیت گؤستریب اونون فعالیتی اوچون موناسیب شرابط وجودا گنیرمه لیدیر.

یوخاریدا قنید ائدیلمگه کیمی دؤولت وار قوه سیله امنیتی حیفظ ائتمگه چالیشیر. اونا گوره خلق اوچون نیگاران اولماغا هنج بیر دلیل یوخدور. هر کس اؤز ایشینه مشغول اولمالی، اؤز ایستهدیگی کیمی یاشامالیدیر. بازار ی باغلاماق، مدرسه لری تعطیل ائدیپ وحشت و ایظطیراب یاراتماغین معناسی یوخدور، حؤکومت اؤز برنامه سینین خلقین احتیاجاتی اوزرینده قورموشدور. اونا گوره خلقی ناراحت اندن حادیثه لره یول وئرلمه یه جکلر.

تصادوفی حادیثه لره ایسه چوخ تنز بیر زماندا خاتیمه وئرله جک. ماجراجولار، آسایشی ایختیلال اندنلر عالی محکمه لر طرفیندن موحاکیمه و شدید بیر صورتده موجازات اولوناجاقلار.

هنج بیر بیس ایتیفاق دوشمه یه جک، هنج کسین حوقوقونا تعرض اولما یاجاقدیر. میلی حؤکومت نظمی ایدار هسینی تازا قوه لر، وسیع ایختیارات ایله گوجلندیرمیشدیر. هر ج و مرج و نامنلیگه آرتیق منیدان وئرلمه یه جکلر. مخصوص مدرسه لریمیز همان سابیق پروقراملارینی تعقیب ائتمه لی، موحصیللریمیز وار قوه لرله ایمتاحانلارا حاضر لاشمالیدیرلار.

کندلده و شهر یستانلاردا ایسه جیدی صورتده ایشه باشلانیب عادی حال وجودا گله جک و دؤولت مامورلاری فداییلرین غر مسول اشخاصین دخالتی اولمادان اؤز وظیفه لرینی انجام وئر مگه قادیر اولاجاقلار. فدایی دسته لری اینتیظام آلتینا آلینب موعین مرکز ه تابع اولاجاق و بو واسیطه ایله هر بیر سو حادیثه احتیمالی نین قاباغی آلیناجاقدیر.

گندین چالیشین آسوده اولون، میلنیمیزین گله جگی و سعادتینی تامین ائتمک اوچون قبول ائدیگینیز وظیفه نی صداقت و ایمان ایله انجام وئرین. دؤولت عوموم هموطنلردن بونو طلب اندر.

آذربایجان میلی حؤکومتی نین باش وزیر ی – **میر جعفر پیشه وری**

("آذربایجان" شماره 79، آذر 23، دنکابر 14)

آذربایجان مجلسی میلی سی نین داخلی نظامنامه سی

1- آذربایجان مجلسی میلی سی نومینده لرین یاریسیندان چوخو تیریزده اولدوغو واخت ایفتیتاح اولونور.

2- مجلسی میلی نین بیرینجی جلسه سی نوماتنده لرین ان چوخ یاشلیسی نین ریاستی و ایکی نفر ان جاوان نوماینده لرین کاتبیلیگی ایله آچیلیر.

3- مجلس ایفتیتاح ائدیلمکدن سونرا علنی رای ایله موقتی صورتده بیر رییس و ایکی کاتبی اینتیخاب اولونور.

- 4- بو موقتي ھنيات فوورن نومايندەلرين اعتييارنامەلري و اينتيخابات جرياني حاقيندا گوزاريش وئرمك اوچون ھنيات نظارتە دانیشماق ايجازەسي وئريپ.
- 5- اعتييارنامەلر نظردن كنجيريلديكن سونرا مخفي راي ايله آشاغيداكي قرار اوزره 9 نفردن عيبارت بير دايمي ھنيات اينتيخاب اولونور.
- ھنياتي رييسە: بير نفر رييس، اوچ موعاين، ايكي كاتيب، اوچ عوضودن عيبارت اولور.

ھنيات رييسەنين وظيفەلري

- 1- مجلسين جلسەلريني ايدارە ائتمك.
- 2- مجلس تعطيل واختيندا، اونون وظيفە لريني عۆدەدار اولوب دؤولت طرفيندن وئرلين قانون لاييھەلريني آزمايش اوچون قبول انديب عومومي ايجاليسين تصويبينە يئتمك.
- 3- ھنياتي رياستي مجلس، ميلتين مالي و ايداري ايشلريني مونتظم صورتە ايدارە انديب اونون ايلليک بودجەسيني تنظيم و اونون گلرۈه چيخاريني موعين اندير.
- 4- ھنياتي رياستي مجلس، داخيلي و ايداري ايشلريني دولانديرماقدان اؤترو سادە بير ايدارە و حسابدارليق تشكيل اندير و اونون ايشلريني مستقيمن اوز تحتي ايدارەسینده ساخلايپ.
- 5- ھنياتي رياستي مجلسي ميلي نين ايدارە ايشلرينە نظارت ائتمك اوچون مجلسين بازرسليک ايدارەسینی وجودا كنجيرپ.
- 6- مجلسين آچيق ايجلاسلاريندا قوناق صيفتي ايله حاضير اولماق اوچون خارجي ديپلوماسي نومايندەلري و روزنامە موخبيرلري، ھمچنين مجلس نومايندەلرينين ضمانتي ايله قوناقلارا مخصوص دعوتنامەلر واسيطەسيله ايجازە وئريليپ. لئیکن بو شخصلرين موذاکيراتدا ايشتيراک ائتمگە و ايظھار عقيدە و احساسات ائلمگە حاقلاري پوخدور.
- 7- مجلسدە رييسين ايجازەسي اولمادان دانیشماق اولماز. نؤبەدن خارج دانیشماق اوچون، مجلسين خصوصی قرارينا احتياج واردير.
- 8- دستوردان اول دانیشماقدان اؤترو دە مجلس خصوصی قرار قبول ائتملي دير.
- 9- نومايندەلر نؤوبت ايله دانیشمالي. بو نؤبە مونشيلردن بيري واسيطەسيله قئيد و رييس واسيطەسيله اعلان اولونمايدير.

موتفریقه ماده لر

- 1- مجلسين جلسەلري ايكي نؤوعدور: علني و مخفي
- 2- علني جلسەلردە ديپلوماسي نومايندە لر، روزنامە موخبيرلري و تاماشاچيلار شيرکت انده بيلر.
- 3- مخفي جلسە لردە شيرکت ائتمك اوچون، نومايندەلر و وزيرلر و اونلارين موعاوينلريندن باشقا کيمسەيە ايجازە وئريلمير.

- 4- مجلسین دانشیقلا ریندا نوماینده لر و هئیاتی دؤولت عوضولریندن و وزیرلرین موعاوبنلریندن باشقالاری شیرکت انده بیلمز لر.
- 5- قوناقلار و روزنامه موخبیرلریندن اینتیظامی پوزماق ایستسه لر، رییس اونلاری ایجلاس دان ایخراج اندر. حتا اونون مووقتت ساخلاندر ا بیلر. اگر اونون عملی شدید اولور سا صالح محکمه واسیطه سیله موجازات اولونار.
- 6- مجلس جلسهلرینین واختینی تعیین ائتمک هئیات رییسینین وظیفهلریندن اولدوغو حالدا، نوماینده لرین اونبیر نفرینین کتبی تقاضاسیله ده ایجلاس چاغریلا بیلر.
- 7- مجلس بیناسینا سیلاح ایله داخل اولماق اولماز.
- 8- مجلس میلی عوضولریندن ایکی اساسی کومیسین تشکیل اولونور. بیرینجی مالییه کومیسینونو، ایکینجی خالق قوشونلاری ایشلری کومیسینونو.
- 9- مودعی اولعومومی کول و ریسی تمیز تعیین ائتمک، مجلس وظیفه لریندن لرینددیر.

دؤولت تشکیلی حاقیندا

- 1- آذربایجان میلی موختار دؤولتی، مجلس واسیطه سیله تعیین و تصویب اولونور.
- 2- مجلسی میلی ده اکثریت قازانان فیرقه نین رهبری (لیدئری) مجلس ریسی نین دعوتی ایله هئیات دؤولتی اینتیخاب اندیپ تصویب اوچون مجلسی میلی به تقدیم ائدیر.
- 3- دؤولت، یانی قوایی موجرییه، مجلس یانی قوایی موقتنینه دن تامامیله آیری اولمالیدیر.
- 4- آذربایجان میلی دؤولتی ویزار تخانالاری عیار تدیر:

- (1) باش وزیر
- (2) داخله وزیر
- (3) مالییه وزیر
- (4) خالق قوشونلاری وزیر
- (5) عدلییه وزیر
- (6) فلاحت وزیر
- (7) صحییه وزیر
- (8) یول، پوست- تئلراف و تئلنون وزیر
- (9) تیجارت و ایقتیصاد وزیر
- (10) ایش و زحمت وزیر
- (11) معاریف وزیر

- 5- مسئول وزیرلری باش وزیر تعیین اندیر. لئیکن اونون تصویبی مجلسی میلی نین وظیفه لریندن دیر.
- 6- هئیاتی دولت مشترک بیر صورتده مجلس میلی قباغیندا مسئول اولدوغو کیمی وزیرلرین تک تک ده شخص مسئولدورلار.
- 7- مجلس هئیات دولتدن و تک تک وزیرلردن سوال و ایستییضاح ائده بیلر و بو حالدا وزیرلر جواب وئرمگه مجبور دورلار.
- 8- اگر دولتین تقدیم ائتدیگی لایحه لرین بیر ردا اولونورسا وزیر اونو ایصلاح ائدیپ تازادان مجلسه تقدیم ائده بیلر.
- 9- ریسی دولت وزیرلری موعریفلیک ائتدیکن سونرا دولتین پروقرامینی مجلسی میلی یه تقدیم اندر. مجلس اونون ایصلاح یا ردا ائدیلمه سینده موختار دیر.
- 10- هر ایل دئی آیین اولینه قدر دولت اولکهنین بودجه سینی مجلسی میلی یه تقدیم ائتملی و مجلس ایسفن دین اولینه دک اونو تصویب ائتملی دیر.
- 11- مجلسی میلی موظف دیر آذربایجان دولت عایداتی نین یوزده یئتمیش بئشین آذربایجانین اوز داخلی مصاریفینه تخصیص ائدیپ یوزده ایگیرمی بئشین دولت مرکزی مصاریفیندن اوترو تئهرانا گوندرمگه ایجازه وئرسین.
- 12- آذربایجانین دخلی و خرجی آذربایجاندا تمرکز تاپمالی، فقط مرکزی دولتته تخصیص اولونان قیسمتلر ایسه تئرانا گوندریلملی دیر.

" آذربایجان " شماره 79، آذر 23، دکابر 14

آذربایجانین داخلی دولت ریسی ایله تبریز پادگانى فرماندهی آراسینداکی قراردادین متنی

چون آذربایجان داخلی دولتی آذربایجان میلی مجلسی طرفیندن آذربایجاندا امنیتی حیفظ ائتمگه مامور اولموشدور، آرامیشی حیفظ ائتمک نوقطه ی نظریندن هئچگونه سوتفاهوم تولید ائتمه مک و قارداش قانی تۆکمهمک اوچون اوچونجو لشکر فرماندهی ایله دفعات ایله موداکیرات و موشاویرملر اولموشدو.

بیر نچه گون تبادل افکاردان سونرا ۱ بیلاخره تاریخ ۲۲- آرمه سنه ی ۱۳۲۴- ده پنجشنبه گونو ساعات سکیز یاریم گون اورتادان سونرا تیمسار سرتیب درخشانی اسلحه نی یئره قویماق اوچون موافیقت و تبریز پادگانى ایله همکارلیق ائتمگه دایر ، آذربایجان دولت هئیاتی ایله حؤمه ده اعلام ائدیپ آشاغیداکی قرارین عقدینه موافیق اولدوغونو ایظهار ائتدیلر:

۱- تبریز پادگانى طرفیندن آقای تیمسار سرتیب درخشانی و هئیات دولت داخلی جانیبیندان آقای سید جعفر پیشهوری تعیین اولوب و شوروپ مشروحه نی ایضا ائتدیلر.

۲- تبریز پادگانى افرادیندان هئچکس دستور ثانوی صادر اولمایینجا سربازخانا موحطه سیندن خارج اولماییب و داخلی دولت اولارین وسایل زندگانى سینی و اولارین معاشینی فراهم کتیرسین.

۳- سیلاحلارین کولیه سی انبارلاردا جمع اولریک اولونوب آذربایجان داخلی دولت طرفیندن تعیین اولونموش اشخاصین موحافیظه سینده اولمالیدیر.

۴- آقایان افسرانان هر هانکیسی اوز مسقطا و لراسلرینه و یا دیگر نوقطه لره گنتمک مئیللری اولسا موسافیرت ائده بیلرلر و دولت میلی حاضیردیر کی، ایمکان و وسایل خودودوندا اونلارین موسافیرتینی فراهم گتیرسین.

۵- همکارلیغا ماییل اولان و آذربایجانین ارتش میلی سینده خیدمت ائتمک ایسته مین افسرلر، تحلیف و مراسم سووگند انجامیندان سونرا دولت اونلاری خیدمته قبول اندیب و اونلارین زیندگانلیق وسیله لرینی تامین ائده جکدیر.

۶- اوسوارلار و گوروه بانلار و سایر افراد پادگان مراسم تحلیف و سووگند وفادارلیق انجامیندان سونرا، اسلحه لر اونلارا قایتار یلاجاق و اوز سربازلیق خیدمتلرینی ایدامه یه مشغول اولاجاقلار.

۷- بو قرارداد ایکی نوسخده تهیه اولونوب آقای تیمسار سرتیب درخشانی نین فرمانده لشکر ۳- آذربایجان و دیگر طرفدن آقای سید جعفر پیشه وری رییس دولت داخلی آذربایجان طرفیندن ایضا اندیلیب، موباديله اولونموشدور.

اوچونجو آذربایجان لشگری نین فرماندهی - سرتیب درخشانی (ایمضا)

آذربایجان داخلی دولت هنیاتی نیندن- سید جعفر پیشه وری (ایمضا)

تبریز پادگان اوز اسلحه سینی یئره قویدو

تبریز پادگان افسر ارشدلریندن موتشکیل کومیسسیوندا اخذ اولونموش تصمیملر نظر ن قان تۆکمک و قارداش قیرقینی اولماماق اوچون، ایئتلاف نوفوس دولت، توجار و سایر شخصلرین اموالی داغیلماماق مقصدینه موافیق دستور وئیریم کی، کولیه ی تبریز پادگان اوز اسلحه سینی یئره قویسون و صادیر اولموش اعلامیه یه موافیق رفتار ائتسینلر.

اوچونجو آذربایجان لشگری نین فرماندهی

سرتیب درخشانی (ایمضا)

۳- جو لشگر سربازلاری نین قاچماغی و موتواری اولماغی

آذربایجان میلی دولت ریسی و ۳- جو لشگر فرماندهی مابنین بنده اولان قراردادین ایکنجی ماده سینده صریحن قنید ائدیلیمیشدی کی:

«تبریز پادگان افرادیندان هنجکس دستور ثانوی صادیر اولمایینجا سربازخانا موحوطه سیندن خاریح اولماییب...»

قرارداد ایضا اولاندان سونرا بیلافاسیله آقایان افسران سربازخانای ترک اندیب، اوز منزیلرینه گنتدیلر و سربازلار دا سرپرست سیز قالیب، بیلا تکلیف سربازخانانان قاچماغا شروع ائتدیلر. بدیهی دیر کی، بو خیلاف عمل سربازلیق مقامینه توهین اولماقدان علاوه مومکوندور کی، شهرین امنیتینه ده اساسلی لطمه ویرسین. بینا علنیه هنیات دولت میلی آذربایجان بو امرین عاقیبیتیندن جیلووگیرلیق ائتمک اوچون امر وئرلیمیشدیر کی، فووری صورتده موثر ایقدمات اولونسون و شهرین امنیتینی تامین و حیفظ اولونسون.

ائله تصویر واردیر کی، بو پیشامد مرکزی حؤکومتین دستورونداکی آخیرینجی جومله نین نتیجه سیدیر.

دونن گنجہ کی آتیشمالار

دونن گنجہ شہرین ہر یئریندہ کامل امنیت برقرار ایدی و اینتنظامات مامورلاری طرفیندن چوخ جیدی ایقدمات اولونوب شہرین امنیت و وجودا گلیمشیدیر. دونن گنجہ بعضی نوقطہلرده باش وئرن آتیشمالار فقط شادمانلیق نتیجہسی ایدی کی، ۳- جو لشگرین موقایمتی قورتاردیغینا گۆره اندیلیردی.

آذربایجان ماعاریف وزیرینین امریہسی

نؤمرہ 1

آذربایجان میلی کونفرہسینین تصمیمی، مجلس میلینین قراری و میلی دؤولتین برنامہسی اوزره آذربایجان خالقینین ایرادہسی ایله بالالاریمیزین آنا دیلیمیزده تعلیم و تربیہ ائتمک اوچون آشاغیداکی مادہلر نظرہ آلینسیں:

- 1- بوتون میلی و دؤولتی مدرسلرده آذربایجان دیلیندہ تعلیم و تربیہ ایشلرینی قورماق اوچون حاضرلیق آپاریلسین.
- 2- بیرینجی مادہنین ایجراسی اوچون آذربایجان ماعاریف ویزارتی جنبیندہ میلی تدریس کیتابلاری تہییہ ائتمکدن اؤترو درس کیتابلاری شؤعبہسی یارادیلسین.
- 3- درس کیتابلارینی تہییہ ائدن ہئیات عالیم و موجرب دبیرلردن تشکیل وئریلسین.
- 4- آذربایجان دیلیندہ نشر اولونان بوتون درس کیتابلارینا ہمین ہئیات نظارت اندیب اؤز نظریہسینی ماعاریف ویزارتینہ بیلدیرسین.
- 5- درس کیتابلاری شؤعبہسیندہ ادبیات- تاریخ- حساب- فیزیک- جوغرافی و سایر قیسمتلرہ عاید اولان کیتابلار حاضرلانسین.
- 6- درس کیتابلاری شؤعبہسینین ریاستینہ تجربہلی و صاحب معلومات بیر شخص اینتیخاب اندیلین.
- 7- درس کیتابلاری شؤعبہسی بئش گونه قدر شؤعبہنین برنامہ و بودجہسینی تعیین اندیب تصویب اوچون ماعاریف ویزارتینہ وئرسین.
- 8- درس کیتابلاری شؤعبہسینین مسوللاری موظفدیر کی، بیر آیدان گنج اولماماق شرطیلہ بیرینجی کلاسدان 4 جو کلاس قدر بوتون علمی و فنی درس کیتابلارینی آذربایجاندا تہییہ اندیب نشر اولونماسینا انجام وئرسین.
- 9- بوتون میلی و دؤولتی مدرسلرین مودیرلرینہ دستور وئریلیر کی، درس کیتابلاری چاپ اولونوب نشر اندیلدیکجه ہر کلاس عاید اولان کیتابلاردان ایستیفادہ اندیب بیلافاصلہ آنا دیلیندہ تدریس باشلانسیں.
- 10- لازیمدیر کی، حؤرمتلی مدرسہ مودیر و موعلملری، ماعاریف ایشچیلری و ماعاریفہ علاقہمند اولان سایر آغالار دیلیمیزین و میلی مدنیتی میزین ترقی و توسیعہسینہ اساس و عامل اولان یوخاریداکی مادہلرین ایجراسینا تنزلیکلہ ایقدام ائتسیںلر.

آذربایجان ماعاریف وزیری- م. بی ریا

(«آذربایجان» شومارہ 84، دنی 2، دکابر 23)

تبریزده آذربایجان دولت دارولفونونو تشکیلی حقینده آذربایجان میلی حؤکومتی نین قراری

میلتمیزین آرزولارینی و آذربایجان میلی کونفرهسی نین قرارلارینی نظره آلیب میلی و مدنی ترقیمیزی تامین ائتمک اوچون آذربایجان میلی حؤکومتی اوزوموزه گلن درس ایلیندن وطنیمیزین مرکزی تبریز شهرینده آذربایجان دولت دارولفونونو تشکیلی ضروری سایدیغی اوچون آشاغیداکي قراری قبول ائدیر.

۱- آذربایجانین معاریف و یزارتی، دارولفونونو تشکیلی اوچون لازیم اولان بودجهنی تنظیم ائدیب بیر آیا قدر هنیات دولتته تقدیم ائتسین.

۲- آذربایجان دولت دارولفونونو هله لیک اوچ فاکولتهدن عیبارت اولمالیدیر. ۱- طیب فاکولتهسی، ۲- فلاحت فاکولتهسی. ۳- پداقوژی فاکولتهسی، کی، بودا تاریخ و دیل، ادبیات، فلسفه، حقوق، ریاضیات شؤعه لریندن تشکیل تاپمالیدیر.

۳- معاریف و یزارتی اون گونون مودتینده آذربایجان دارولفونونو اوچون لازیم اولان بینانی سئجیب هنیات دولتته ایطیلاع وئرمه لیدیر.

۴- آذربایجان معاریف و یزارتی ایندی دن دارولفونونو اوستادلار هنیاتی نی سئچمگه و دارولفونون اوچون آذربایجان دیلینده علمی وسایط حاضر لاماغا باشلامالیدیر.

آذربایجان میلی حؤکومتی نین باش وزیر ی «پیشهوری»

دیل حقینده آذربایجان میلی حؤکومتی نین قراری

خلقیمیزی دولت دستگاهینا یاخینلاشدیرماق و عمومون احتیاجاتینی ساده بیر صورتده آنلاماق و همچنین میلی دیلی و میلی مدنیتیمیزین ترقی و تکامل بوللارینی تمیزلهمک اوچون آذربایجان میلی حؤکومتی اوزونون ۱۶- دئی تاریخی جلسه سینده آشاغیداکي قراری قبول ائتمیشدیر.

۱- بوگوندن اعتبارن آذربایجاندا، آذربایجان دیلی رسمی دولت دیلی حساب اولونور. دولتین قرارلاری و رسمی اعلانلار، همچنین خلق قوشونلاری حیصه لرینه وئر یلن فرمانلار و قانون لایحه لر ی مطلقن آذربایجان دیلینده یازیلمالیدیر.

۲- بوتون ایدارملر (دولتی، میلی، تیجارتی و ایجتیماعی) اوز ایشلرینی آذربایجان دیلینده یازماغا مجبور دورلار. بو دیلده یازیلمایان دفتر و مداریک رسمی حساب اولونمایاقدیر.

۳- محکمه لرده ایشلرین جریانی تمامی ایله آذربایجان دیلینده آپار یلمالی و بو دیلی بیلمه یلر اوچون موترجم تعیین اولونمالیدیر.

۴- آذربایجانین بوتون ایداره، موسیسه و تیجار تخانالاری نین تابلولاری مطلقن آذربایجان دیلینده یازیلمالیدیر.

۵- رسمی ایجلاسار و یغینجاقلاردا، سوخنرانلیق و موذاکیره آذربایجان دیلینده اولمالیدیر.

۶- آذربایجانلی اولماییب باشقا دیل ایله دانیشانلار و عمومی دولت ایدارملرده خیدمت اندنلر آذربایجان دیلی ایله یازیب - اوخوماغی و دانیشماغی اؤیره نم لیدیرلر.

۷- معاریف و یزارتی ایداره مامورلارینی آذربایجان دیلی ایله آشینا ائتمک مقصدی ایله آیری دیلردن سوای، اونلار اوچون ایدارملرین جنینده بؤیوکلر اوچون مخصوص کیلاسار آچمالیدیر. بو کیلاساردا حاضر اولانلارین ایش مودتی بیر ساعات آزمالیدیر.

۸ - آذربایجاندا یاشایان باشقا میلتر اؤز ایشلرینی اؤز آنا دیلرینده آپارماغا حقلیدیرلر. لئیکن اونلار اؤز رسمی اعلانلاری و یازیلاریندا اؤز میلی دیللی ایله برابر آذربایجان دیلینی، رسمی دؤولتی دیل اولاراق، ایشلمه‌لیدیرلر.

۹ - آذربایجاندا یاشایان خیردا میلترین خصوصی میلی مکتبلریندهکی تعلیم اؤز آنا دیلرینده اولدوغو حالدا، آذربایجان دیلی نین ده تدریسی مجبور دیر.

۱۰ - آذربایجان میلی حؤکومتی معاریف وزیرین مکتبلرده درس لرین آذربایجان دیلینده اولماسی حقیقدهکی قرارینی تصویب و تائید ائدیپ، مدرس لرین میلی دیله کئچمه‌سینی بوتون موعلیم و موعلیملره بیر میلی وظیفه کیمی تاپشیریر.

آذربایجان میلی دؤولتی نین باش وزیری «پیشه‌وری»

(«آذربایجان» شماره 96، دنی 19، یانوار 9)

یئتیم و صاحبسز اوشاقلارین تربیه‌سی حقیقده آذربایجان میلی حؤکومتی نین قرار ی

قرنلر بویو دوام ائدن ایستیداد رژیم و چوروموش ایرتیجاعی وضعیتین یاراتدیغی شرایط موجیبینجه میلتمیزین ایستقلالینی و گلهجک نسلیمیزین اساسینی تشکیل ائدن اوشاقلاریمیزین موهم بیر حیصه‌سی یئتیم و سرپرست سیز قالیب اینسانلیغی تحقیر ائدن فلاکت و دینچی‌لیک حالیندا کوچ و خیوانلاردا آجلیق و ایباس سیزلیق و جور بچور ناخوشلوقلار واسیطه‌سیله خزل کیمی سارالیب و محو اولوب گئتمکده‌دیرلر.

آذربایجان میلی حؤکومتی خلقین ایستیفاده و سعادتینی و همچنین گلهجک نسلین تمدون و صیحت جهتیندن ترقی‌سینی تامین ائتمک اوچون بو آجی حالا بیر آن اول خاتیمه وئرمگه اقدام ائدیپ، یئتیم و بیس جوانلاری کوچلردن بیغیب تربیت ائتمک اوچون آشایدکی قرار ی قبول ائتمیش و اونون تئزلیک ایله ایجرا ائدیلمه‌سینی لازیم گؤرموشدور.

۱- مجلس میلی ریسی نین ایفتیخاری صدارتی آلتیندا معاریف و صحیه ویزارتی نین نواینده‌لریندن آذربایجانین خئییرخاه و میلتم سئون شخصلریندن عیبارت بیر هیات اینتیخاب ائدیلمه‌لی، یئتیم و بی‌سرپرست اوشاقلارین تربیه‌سی یولوندا جیدی و عملی تدبیرلر گؤرمک اونون عؤده‌سینه قویولمالیدیر.

۲- اوچدن ۱۴ یاشینا بالیغ اولان و بی‌سرپرست قیز و اوغلان اوشاقلارینی تربیت ائتمک اوچون بیرینجی نؤبه‌ده تبریز شهرینده ایکی قیز و ایکی اوغلان تربیت‌خاناسی تاسیس اولونمالی و آیری شهرلرده ده بو موسیسلرین میثلی وجودا کئتیریلمه‌سی اوچون موقدیمه وسایلی تهیه ائتمه‌لیدیر.

۳- اوچ یاشیندان آشای اولان صغیرلری ساخلاماق و اونلارین حیاتی نین تامین ائتمک اوچون صحیه ویزارتی واسیطه‌سی ایله پروریش ائوی داها تاسیس اولونمالیدیر.

قئید- معاریف ویزارتی نین تاسیس ائدیگی یئتیملر مکتبینه ۴۰۰ فقیرین تحصیل و تربیه‌سینه ایمکان وئرمه‌لی، صحیه ویزارتی نین صغیرلر پروریشگاهیندا ۱۰۰ نفره بالیغ کۆرپه قبول ائدیلمه‌لیدیر.

۴- صحیه و معاریف ویزارتخانالاری بو موسیسلرین بودجه‌سینی اون گونه قدر تنظیم ائدیپ و دؤولت هیاتینه تقدیم ائتمه‌لیدیر.

۵- مجلس میلی ریسی نین ایفتیخاری ریاستی آلتیندا تشکیل ائدیلن هیات (خئییره انجمنی) خئییرخاه، اینسانیت‌پرور و معاریف سئون اینسانلارین کؤمگی ایله اعانه توپلاییب بوتون یئتیم، بئچارا و صاحبسز اوشاقلاری، همچنین آیری مدرس‌لرده تحصیل ائدن یوخسول اوشاقلارین تحصیل و تربیت وسایلینی تهیه ائتمه‌لیدیر.

۶- آذربایجان ماعاریف و وزارتى نزدینده تشکیل اولونان آذربایجان انجومن خئیرییهسی آذربایجانین بوتون شهر و قصبه لرینده اؤز شؤعه لرینی تشکیل ائتمگه چالیشمالی، خئیرخاه اینسانلارین کؤمگی ایله فقیر و بئچارالیغا خاتیمه وئریمه لیدیر.

۷- آذربایجان انجومن خئیرییهسی جوان نسلی فلاکتدن خیلاص ائتمک و اونون تعلیم و تربیتی یولوندا بؤیوک اعانه لر وئرن و دیگر کؤمکلر گؤسترن اشخاصین آدلارین روزنامه لر واسیطه سیله موننتشیر ائدیپ، میلت نامینا اونلاردان قئیردانیلق ائتمه لیدیر.

۸- آذربایجان میلی حؤکومتی بوتون هموطنلری، میلت اوچون ننگ و لکه اولان دینچیلیک ایله جیدی موباریزه آپارماغا دعوت ائدیر و آذربایجانین بؤیوک آدی و شرفلی شوهرتینی خللدار ائدن بلانین چوق تئز بیر زماندا رفع ائدیلمه سی یولوندا میلی حؤکومت هامیدان هیمت طلب ائدیر.

آذربایجان میلی حؤکومتی نین باش وزیرى «پیشه وری»

(«آذربایجان» شماره 96، دنی 19، یانوار 9)

آذربایجان میلی مجلسی نین ویلایتلر، ماحاللار و بؤلوک انجومنلری

سنچگیسی خصوصوندا 13 نؤمره لی قراری

(بیرینجی فصول تشکیلات)

- 1- بوتون آذربایجان ویلایات، ماحاللار و بؤلوک لرینده، ویلایتی، ماحال و بؤلوک انجومنلری تشکل اولونور.
- 2- ویلایت انجومنلری سنچگیسی ایکی ایلدن بیر، ماحال و بؤلوک انجومنلری ایسه ایلدن تازالانیر.
- 3- انجومنلرین ویلایتلرده عیده سی 25 نفر، ماحاللاردا 25 نفر و بؤلوک لرده ایسه 15 نفر دن عیبارت اولمالیدیر.
- 4- سنچگیلر گیزلی، مستقیم، موساوی و عمومی اولمالیدیر.
- 5- انجومن ایشلرینی ایداره ائتمک اوچون آشاغیداکی ترتیب ایله هئیات ریسه سنچیلیر: ویلایت 11 نفر، ماحال 9 نفر، بؤلوک 5 نفر
- 6- بوتون آذربایجاندا 20 یاشینا چاتمیش آذربایجانلیلار (آرود و کیشی) انجومنلر اینتیخاباتیندا شیرکت انده بیلرلر.
- 7- هئیات ریسه گؤردوک لری ایش حاقیندا انجومنلرین قارشیسیندا مسؤلدورلار.
- 8- یاشی 25 دن آز و 70 دن چوخ اولمایان آذربایجانلیلار انجومنلره اینتیخاب اولما بیلرلر.

(ایکینجی فصول- انجومنلرین وظیفه لری)

- 9- انجومنلرین هر بیرى اؤز محللینده دؤولتی و میلی ایداره لرین ایشلرینه، خصوصن اونلارین خرچلرینه نظارت ائتملی دیرلر.

10- انجومن دؤولت مأمورلاریندان ناراضی اولوب و یا اولارین ایشلرینه اعتراض اولدوقدا مربوطه ویزارتخانالارا ایطیلاع وئرملی دیرلر.

11- انجومن سئچگیلرینین عملی یولو و جزییاتی مخصوص نیظامنامه موجیبینه تعیین اولونور. داخلیله ویزارتی نیظامنامهنی تنظیم اندیپ میلی دولتین تصویبیدن سونرا مجلسین تصویبینه تقدیم اندیر.

12- ماده دن عبارت اولان بو قانون آذربایجان مجلس میلی سنین سنشنبه گونو 18 دئی 1324 تاریخی هنیات ریسه سنین 9 جو جلسه سینده ایتتیفاق آرا ایله تصویب اولوندو.

آذربایجان مجلس میلی سنین ریسه- حاجی میرزه علی شبوستری

" آذربایجان " سوماره 97، دئی 20، یانوار 10

آذربایجان میلی مجلسی نین بلدییه سئچگیسی خصوصونداکی 14 نومره لی قراری

(بیرینجی فصیل تشکیلات)

1- تامام آذربایجانین شهر و قصبه لرینده تام بیر دموکراتیک اوصولو ایله مخفی، مستقیم، عمومی و موساوی بلدییه سئچگیسی ایجرا اولور.

2- بلدییه انجومنلری 4 درجهیه تقسیم اولونور:

آ- تبریز، حؤکومت مرکزی،

ب- اولینجی درجه شهرلر، فرماندارلیق مرکزی

ج- ایکینجی درجه، محال مرکزی،

د- بؤلوک مرکزی.

3- بلدییه انجومنی نین عوضولرینین سایه آشاعیدا یازیلان قرار اوزره اولمالیدیر:

آ- مرکزی حؤکومتده 65 نفر، فرماندارلیق مرکزینده 47 نفر، محال مرکزینده 31 نفر، بؤلوک مرکزی 25 نفر.

4- بلدییه انجومنی اؤز ایشلرینی ایداره ائتمک اوچون عمومی ایجلاسدا مخفی رای ایله هنیات ریسه ایتتیخاب انتملی دیر.

5- ایجرا ییه هنیاتی نین سایه مرکزده 17 نفر، فرماندارلیق مرکزینده 11 نفر. محال مرکزینده 9 نفر، بؤلوک مرکزینده 7 نفر دن عبارت اولمالیدیر.

6- ھئیاتی عامیله، اجراییه ھئیاتی نین قارشیسیندا مسؤل اولدوغو کیمی، اجراییه ھئیاتی ده بلدییه انجمنی نین قارشیسیندا مسؤل اولمالیدیر.

7- بلدییه انجمنی نین دؤورھسی بیر ایل اولاجاقدیر.

8- بلدییه ریسی، موعاون و ایکی مونشیلری، عوموم بلدییه انجمنی نین عوضولری طرفیندن سئچیلیر.

تبصیره- ایگرمی یاشینا چاتمیش آرواد و کیشی اینتیخاب اولوب و اینتیخاب انده بیلر.

(ایکینجی فصول- وظیفه لر)

9- بلدییهیه مربوط اولان ایشلرین موقرراتی (شهرین عواریض، تیکینتی ایشلری، سو موضوعی، ایشیق ایشلری، نظافتی و غیر) اجراییه ھئیاتی طرفیندن تنظیم ایندیلب و بلدییه انجمنی نین عومومی ایجلاسیندا تصویب اولونمالیدیر.

10- بلدییه بودجه سی نین تنظیمی و تصویبی و بلدییه مخارجی نین نظارتی انجمنین وظیفه لریندیر.

11- بلدییهیه متعلق اولان املاکین ساتیشی و بلدییه نین احتیاجلارینی تامین اتمک اوچون املاک موعامیله سی، بلدییه انجمنی نین وظیفه لریندیر.

(اوچونجو فصول، موفریقه ماده لر)

12- بلدییه انجمنلرین سئچگی شرطلرین تعیینی اوچون بو قانونا مربوط اولان باشقا جوزیاتی موعین اتمک، آیری نظامنامه موجیبینجه تنظیم اولوب، دؤولت تصویبیدن سونرا مجلس میلییه، تصویب اوچون گؤندریلیر. 12 ماده دن عیبارت بلدییه سئچگیسی قانونو آذربایجان مجلس میلی سی نین سئشنبه گونو 18 دئی 1324 تاریخی ھئیات ریسه سی نین 9 جو جلسه سینده تصویب اولوندو.

آذربایجان مجلس میلی سی نین ریسی- حاجی میرزه علی شبوستر

آذربایجان مجلس میلی سی نین کاتبی، م. ولایی

" آذربایجان " شماره 97، دئی 20، یانوار 10

آذربایجان میلی حؤکومتین قراری

تئهران حؤکومتی نین خایانه سیاستی نتیجه سینده آذربایجان بوتون شهر و کندلرینده وجودا گلن مالی و تجارتی بؤحران گوندن گونه شیدتلمکده و نتیجه ده عوموم آذربایجان خالقین اینتیصادی حیاتی شیدین مخاطیرهیه دوشمکده دیر.

بو اسفناک حالی موشاهیده اندن آذربایجانین توجار، کسبه و مالیکلری موکرر صورتده کتین و شیفاھن میلی حؤکومه موراجیعت ایندیپ تعجیلی علاج ایستدیکلری و میلی حؤکومتین اینده اولان گنتیش معلومات ایجاب اندیر کی بؤحرانین قاباغینی آلماق اوچون جیدی تدبیرلر گؤروب آذربایجانین تجارت ماللاری اوچون بازار آختار سین. بو موضوع میلی دؤولتین برنامه سینده و خالقین نوامینده لری طرفیندن تصدیق و قبول ایندیلن باشقا سندلرده داخی قنید ایندیلمیشدیر.

آذربایجان خالقینی بوندان آرتیق تئهران حۆكومتی نین او یونلارینا قوربان انتمک اولماز. تئز یا گنج گرک ایقتیصادی بۇحران خاتیمه تاپسین. بونون اوچون میلی حۆكومت موسقیمن خارجی اولکلرله تجارت مونسبیاتی وجودا گنیرملی و بو مونسبیاتی تجارتی پنیمانلار واسیطه سیله دوزگون بولونا قویماق قصدیله میلی حۆكومت اؤزونون 24 دئی تاریخی جلسه سینده توجار و اربابلارین موراجیعتنامه سینی دقیق موطالیعه اندیب و بو خصوصدا آشاغیداکی قراری قبول ائتدیلر:

1 – تجارت ایقتیصادی وزیرینن ریاستی آلتیندا ایقتیصاد و مالییه ویزارتخانالارینن عالی روتبه و خییره مامورلاریندان بیر کومیسسیون اینتیخاب اولونسون. بو ایشه لازیم اولان ایطیلاعات و مداریکی توپالیب چوخ تئز بیر زاماندا ایشه باشلا سین و صلاحیتدار خارجی مقامات ایله دانیشیغا گیری شسین.

2 – بو پنیمانی آذربایجان اوچون داها منفعتلی بیر صورتده حل انتمک مقصدیله تجارت و مالییه ویزارتلری آذربایجانین واریدات و صادیراتینی دقیقن موعین اندیب اولارین کامل امار و احصایه سینی بیر هفته یه قدر هنیات دؤولته تقدیم ائتسینلر.

2 – آذربایجان صادیرات ماللارینن حقیقی ارزیشین موعین انتمک اوچون تجارت ویزارتی ماحاریبه دن اولکی قییمتلری بیر داها نظر دن کنجریب، مشروح و موفصل بیر صورتده ایطیلاعات توپلا سین و یوخاریدا قنید اندیلن کومیسسیون ایختیارینا قویسون.

3 – خارجی اولکلرله موسقیم تجارت پنیمانینی عملی و قانونی صورتده تنظیم و اجرا انتمک اوچون قانون لایحه سی حاضر لانیب مجلس میلی نظرینه یتتیر یلسین.

آذربایجان میلی حۆكومتی نین باش وزیر ی- میر جعفر پیشه وری

«آذربایجان»، شماره 101، دنی 25، یانوار 15

مجلس میلی میزین ریاست هنیاتینه

معلوم اولدوغو اوزره مجلس میلی و میلی حۆكومتیمیز اؤزونو مجلس موسیسان اعلان ائدن کونقره میلی نین قراری اوزره تشکیل اولونوب ایشه باشلامیشدیر. بو ایسه کافی دئییلدیر. لازیم گلیر چوخ تئز بیر زاماندا اولکهنین اوصول ایداره سینی و دؤولت تشکیلاتینی دموکراتیک اساسلار اوزره قورماق اوچون مجلس موسیسان دعوت اندیلیب قانون اساسی یاز یلسین. اونا گوره مجلس نوماینده لریندن آشاغیدا آدلاری قنید اولونان 15 نفرین ایمضاسی ایله بیر لایحه حاضر لانیب مجلسه تقدیم اولونور و ایکی فوریتله اونون موذاکیره و تصویب اولونماسی تقاضا اندیلیر.

مجلس نوماینده لریندن آغایان: علی ماشینچی- آتش خان بیات ماکو- عبدالحسین احمدی- رحیمزاده بادکوبه چی- عبدالعلی پڑو هیده- چاوشی- داداش تقیزاده- حسن ز فیری- رسام موزعزاده- داوود گرگیان- شاهین- پنبه یی- معرفت صفایی- هلال ناصری- پیشنمازی.

مجلس موسیسان و قانون اساسی حاقیندا مجلس میلی نین تصویب ائتدیگی قانون لایحه سی

1- آذربایجانین مجلس میلی سی اولکهنین دموکراتلیق اوصول اوزره اداره اندیلمه سی لوزومونو نظره آلیب قانون اساسی (کونستیتوسیون) لایحه سی تنظیم انتمک اوچون میلی حۆكومتیمیزین باش وزیر ی آقایی میر جعفر پیشه وری نین صدارتی و آشاغیدا آدلاری قنید اولونان اشخاصین عوضولوگو ایله 15 نفر دن عیبارت بیر هنیات اینتیخاب ائدیر:

آقيان: ديبايان، محمد عضيما، صاديق پادقان، فريدون ابراهيمي، زين العابدين قيامي، خانيم شمس جدي، عبدوللاه رحيمي، اسماعيل شمس، دوكتور جاويد مهتاش، آتش بيات ماکو، سيمون ميقيرديجيان، خانيم عفيقه توركي، عبدولعلي پڙوهيده، شنيخ موسا كياني.

بو هئياته تاپشيرير كي، بير آيين مودتبنده آذربايجانين اساسي قانونون (كونستيتوسيون) لايحه سيني تنظيم انديب مجلس ميلي به تقديم ائتسين.

2- خالقين نظريني بيلمک و وطنپرست اشخاصين فيکريندن ايستيفاده ائتمک اوچون لايحه مجلس موسيسان تشکيلندن قاباق قزئتلرده يازيليب، عومومون نظرينه يئتيشسين و اشخاصين گؤستریشلريني توپلاييب ايستيفاده ائتمک اوچون قانون اساسي تنظيمينه مأمور اولان هئيات طرفيندن موعين بير کوميسيون تشکيل اولونسون.

3- اساسي قانونلار تهيه و تنظيم انديليککن آذربايجان ميلي، مدني، سياسي، ايقتيصادي و ايجتيماعي وضعيتي نظرده دوتماق ايله برابر اونون هر جهندن ترقی ائتمه سيني تامين ائتمک اوچون خارجي اولکلر ايله آزادانه علاقه و خصوصن تجارت رابيطه سي ياراتماق وسيله لري لايحه ده داها آيدين و داها آچيق بير صورتده گؤستريلملي دير.

آذربايجان مجلس ميلي سيني ريسي- حاجي ميرزه علي شبوستري

" آذربايجان " شوماره 102، دني 26، يانوار 16